PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto III - Cena 15 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST nedelja, 14. decembra 1947 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 772

DANES
OB 11. URI NA IGRIŠČU CRDA
MLADINSKO ZBOROVANJE
UDELEŽITE SE GA VSI POLNOŠTEVILNO!
Dohod: s tramvajem št. 9 do zadnje postaje
ZBOROVANJE JE VOJAŠKA OBLAST DOVOLILA

Ob VI. obletnici ustrelitve
Tomažič, Kos, Vadnal, Ivančič, Bobek

Jutri poteka šest let, odkar so fašistični krvniki na openskem strelišču s streli v hrbet usmrtili Pina Tomažiča, Simona Kosa, Ivana Vadnala, Ivana Ivančiča in Vika Bobka. Minulo je šest let, toda borba, ki so jo vodili ti padli tovariši, se še vedno nadaljuje, saj fašisti zopet dvigajo glavo. Ravno zato pa so nam ti junaki še bolj blizu, so nam v opomin, da ne smemo odnehati, da se moramo boriti do kraja, kakor so se borili oni.

Med temi junaki se najbolj dviga lik Pina Tomažiča, ki je že mnogo let od tega razumel potrebo po široki ljudski fronti ter nam že takrat jasno začrtal program, ki je danes še vedno tako aktualen, kakor je bil takrat.

Pino Tomažič se je že tedaj zavedal pomena združitve kmetov in delavcev, Slovencev in Italijanov. Že tedaj je dobro vedel, da se bo dala le na tej osnovi uresničiti tudi narodna osvoboditev in da je vsaka druga pot zgrešena.

Prepričan o pravilni poti se je vrgel odločno na delo, hodil na deželo, organiziral kmečko mladino, dajal pobudo za tisk letakov, obenem pa vedno intenzivneje deloval med delavstvom v mestu. In ko se je bližala vojna, se je globoko zavedal, da bo za naš narod odločilna in da bo nudila priliko za osvoboditev. Poznejše smernice OF so bile že jasno začrtane v njegovih možganih, misel o federativni ureditvi skupnosti jugoslovanskih narodov je v njem že tedaj dozorela. V tem je bil pravi predhodnik OF, katere poznejši program je izvajal v malem obsegu, še preden se je začela druga svetovna vojna.

Poleg jasnih pogledov na tedanji politični položaj pa je bil Pino Tomažič tudi vzor požrtvovalnosti, borbenosti in neustrašenosti, saj je do zadnjega dne bodril svoje tovariše v ječi. Bodril jih je in jih učil, tako da je marsikak fant z gora šele tedaj spoznal, katera je najboljša pot za dosego svobode. In če so Simon Kos in drugi fantje v ječi spoznali pravo pot bodočnosti, je bila to predvsem zasluga Pina Tomažiča.

Njegovo delo in delo njegovih tovarišev je kasneje po vsej Primorski rodilo tisočeren sad, saj je utiralo in utrlo pot aktivistom OF in osvobodilni borbi. Pino Tomažič in njegovi tovariši niso videli sadu svojega dela. Ono jutro pa, ko so jih gnali na morišče, so prepevali, kajti zavedali so se, da njihova smrt ne bo zaman. Čeprav so bile tedaj razmere za naše ljudstvo težke, so oni imeli tedaj popolno vero v zmago in niso niti malo podvomili, da bo fašizem propadel in da bo naše ljudstvo svobodno.

PINKO TOMAŽIČ

Ta njihov optimizem, ta njihova vera v zmago je v bodrilo tudi nam, ki se moramo še sedaj boriti proti ostankom fašizma in za najosnovnejše pravice našega ljudstva, za katere so ti junaki padli onega zimskega jutra na openskem strelišču.

Zato se jih bo tudi antifašistična mladina ob svojem kongresu spomnila kot svojih predhodnikov in vzornikov ter nadaljevala njihovo delo.

Slava jim!

Ustanovni kongres ZAM za Tržaško ozemlje

Danes ob 9. uri dopoldne bo v dvorani Kina ob morju ustanovni kongres ZAM za Tržaško ozemlje. Dnevni red je naslednji:

1. otvoritev,
2. izvolitev predsedstva,
3. pozdrav delegacij,
4. izvolitev raznih komisij,
5. referat: «Mladina v borbi za mir in boljšo bodočnost» ter diskusija,
6. referat: «Za široko demokratično mladinsko fronto» ter diskusija,
7. odobritev resolucij,
8. izvolitev glavnega odbora,
9. zaključek.

Ob 11. uri dopoldne pa bo na športnem igrišču CRDA mladinsko zborovanje.

FRANCOSKA VLADA ORODJE imperialistične politike ZDA

Aretacija članov repatriacijske komisije - Oblasti ne dovoljujejo armenskim družinam, da bi vzele s seboj svoje otroke - Proglas komunistične stranke na delavce - Socialisti v koaliciji z degolisti in demokristjani v občinskih svetih

PARIZ, 13. — Spor med Sovjetsko zvezo in Anglijo zaradi ukinitve repatriacijske misije se vedno bolj poglablja. Francoska vlada nastopa očividno po navodilih svojih anglo-ameriških zaveznikov, zlasti ZDA in se na ta način ponuja kot orodje tuje politike.

Sovjetski radio poroča, da so francoske oblasti samovoljno odklonile armenskim družinam v Marseilleju, ki so se hotele vkrcati na sovjetsko ladjo, potna dovoljenja. Gre za 400 armenskih družin, katerim odrekajo Francozi, da bi vzele s seboj nedoletne otroke.

Sovjetski odpravnik poslov v Parizu je pri zunanjem ministrstvu zaradi teh dogodkov in zaradi novih aretacij sovjetskih državljanov protestiral in zahteval, da morajo francoske oblasti pustiti aretirance takoj na svobodo.

Policija je namreč aretirala poslaniškega uradnika Sorokina, ko je v Marseilleju spremljal vračajoče se sovjetske državljane na ladjo. Ravno tam so bili aretirani nadaljnji trije člani repatriacijske misije, v Parizu pa so zaprli bivšega poveljnika sovjetskega taborišča Beauregarde, Koronenka. Francoska vlada hoče s temi ukrepi zmanjšati pomen in odmev porazne izjave, ki jo je na račun pariške vlade podal polkovnik Marquie, poveljnik francoske repatriacijske komisije.

Politični urad francoske komunistične stranke je objavil poziv, naslovljen na francoske delavce, v katerem poudarja, da so delavci prisilili vlado, da jim je priznala priboljške, ki jih je še zadnje dni novembra odklanjala, čeprav je poskusil Schuman po navodilih ameriških imperialistov poraziti delavce, pri čemer je rabil orožje ameriške reakcije in hotel cepiti delavske vrste in ko se je posluževal nasilja in obrekovanj.

V pozivu obtožuje komunistična stranka socialiste, da so poslali v bojno linijo brata proti bratu in da so glasovali za izjemne zakone, ki kršijo najosnovnejše ustavne pravice. Končno navaja poziv, da stoji Francija pred novimi povišanji cen industrijskih izdelkov, plina in električnega toka. Vrhu tega namerava vlada preplaviti francoski trg z ameriškim blagom. Ta uvoz bo še povečal primanjkljaj francoskega proračuna, tako da bodo novi davki zadoščali komaj za kritje uvoženega ameriškega blaga. Poziv nazadnje opozarja delavstvo, da je vlada potrošila za vzdrževanje mobilizirancev več, kakor pa so znašale delavske zahteve.

Minister za finance in gospodarstvo se je danes razgovarjal z voditelji udruženja poljedelcev in sicer o vprašanju cen vseh vrst živeža.

Agencija Telepress poroča, da se poslužuje vladna koalicija degolistov, socialistov in demokristijanov, samo da bi odstranila komunistične župane s svojih mest. Na seji pariškega občinskega sveta so degolistični zastopniki zatrjevali, da morajo biti župani zopet «disciplinirani funkcionarji policijskega prefekta», kakor so bili že pred vojno. Socialisti so na tej seji glasovali soglasno za degolistični predlog, v katerem pozivajo komunistične občinske svetovalce, naj glede na izid zadnjih občinskih volitev odstopijo.

Delegacija ES Trsta odpotovala iz FLRJ

BEOGRAD, 13. — Delegacija Enotnih sindikatov Tržaškega ozemlja, ki je med svojim dvotedenskim bivanjem v Jugoslaviji obiskala Srbijo, Vojvodino, Bosno, Hrvatsko in Slovenijo, je odpotovala v Trst.

Pred odhodom iz Jugoslavije je podtajnik Enotnih sindikatov v Trstu Renato Rizzotti izjavil: «Prepričali smo se o delovnem poletu jugoslovanskih delavcev in videli, kakšne važnosti je petletni načrt, ko smo si ogledali mladinsko progo ter velike tovarne, ki so že zgrajene in ki se še gradijo. Ugotovili smo veliko razliko med položajem v Trstu in Jugoslaviji. Čeprav je Trst industrijsko mesto, se njegove tovarne ne morejo primerjati z ogromnimi deli, ki so jih izvedli v Ljubljani, Železniku in drugih jugoslovanskih središčih.

O guvernerju Trsta bo VS razpravljal v sredo

LAKE SUCCESS, 13. *AFP* — Prvikrat po 24. septembru 1947 bo Varnostni svet prihodnjo sredo zopet razpravljal na tajni seji vprašanje imenovanja guvernerja za Tržaško ozemlje. Pri zadnji seji je bil Varnostni svet sklenil, naj stalni člani nadaljujejo s preučevanjem kandidatur, in je sprejel francoski predlog, naj se povabita Jugoslavija in Italija, da zbereta svojega kandidata, glede katerega bi potem Varnostni svet razpravljal.

Smrt Ace Stanojeviča

BEOGRAD, 12. — V Knjaževcu je včeraj popoldne preminul stari politični delavec Srbije Aca Stanojević v 98. letu starosti. Vlada FLR Jugoslavije je ob njegovi smrti izdala odlok, da bo pokop izvršen na državne stroške.

Festival na Reki za italijanske igralske skupine

REKA, 13. — Na pobudo Zveze Italijanov za Istro in Reko so v reškem gledališču priredili festival vseh italijanskih igralskih skupin Istre in Reke.

Mladinska delegacija FLRJ na obisku v Italiji

RIM, 13. — Jugoslovanska mladinska delegacija, ki je od 1. decembra v Italiji gost mladinske fronte, je obiskala Milan, Turin, Aleksandrijo in Genovo, kjer so jo sprejele razne oblasti in si je ogledala važnejše tovarne. V Aleksandriji si je ogledala partizansko področje v tamkajšnji pokrajini. V Genovi so organizirali zborovanje, na katerem je govoril voditelj delegacije Janez Vipotnik.

Deset pogojev devet absurdov

Ni še minilo 48 ur, odkar smo ponovno napisali, da je tukajšnje šovinistično časopisje na pritisk — kakor se je izrazil njihov člankar — zelo številnih Tržačanov in celo enega dela njihovih «kompetentnih krogov» (kar seveda n. pr. pametnemu in znamenitemu prof. V. Furlaniju ni šlo tako zlepa v njegovo «redentistično glavo»), pristal na gospodarsko enotnost obeh področij Tržaškega ozemlja.

Toda na nesrečo vseh teh številnih Tržačanov in kompetentnih krogov se je včeraj oglasil v tej zadevi glavni štab vseh istrskih esulov — CLN za Istro — in postavil deset «nepreklicnih pogojev», o katerih je postavljal vprašanja delno že dopisnik «Voce libera» na zadnji tiskovni konferenci v Kopru in že tam izvedel, da širjenje nacionalne mržnje in šovinističnega strupa ter obstoj neofašističnih in iredentističnih organizacij nikakor ne spada med demokratične pridobitve, ki jih CLN našteva kot svoj prvi pogoj.

Ostali pogoji pa so kar po vrsti: nadomestitev narodne zaščite s civilno policijo, ukinitev agrarne reforme, vrnitev premoženja obsojenim fašistom in njihovim ter podobnim organizacijam, revizija procesov proti fašistom in izpustitev «italijanskih državljanov, aretiranih zaradi nacionalnih razlogov», tistih aretirancev torej, ki sploh ne obstojajo, brisanje epuracijskih pravdorekov ljudskih sodišč itd itd. Končno pa celo (oh, kako so velikodušni esuli z Akvedota!) ena točka za nas Slovane, ki smo po njihovem v istrskem okrožju le naznatna manjšina, nam torej priznanje kulturnih in političnih pravic (kdo se ne bo do smrti spominjal vseh obljub še iz «srečnih» Sforzinih časov, ki so se tako «srečno» vrnili...).

In v morju vseh teh absurdnih, nemogočih in izzivalnih pogojev nepreklicnih!) plava sramežljivo tudi pogoj o ekonomski enotnosti obeh področij našega ozemlja, ki so se je še pred 10 dnevi tako trdovratno branili.

Da niso mislili resno in da so hoteli in hočejo metati le pesek v oči — so z gornjimi zahtevami navavnost sijajno dokazali Prepričani smo namreč, da noben njihovih količkaj realno mislečih pristašev in tistih «številnih Tržačanov» niti za trenutek ne dvomi o nesprejemljivosti omenjenih pogojev. Pa tudi sam CLN za Istro ne, saj mu je že samo ime nesprejemljivo, kaj pa šele njegovo početje. Prav zato je namreč te pogoje tudi postavil.

DANES OB 9.45
v gledališču Fenice
OBČNI ZBOR
državnih in javnih nameščencev, ki so bili odpuščeni iz političnih razlogov

Kolonialno izkoriščanje Nemčije

Anglo-ameriške tvrdke so izvozile iz Nemčije za poldrugo milijardo dolarjev blaga - Anglosaksi so se polastili industrijskih podjetij, ki so cenjena na 5 milijard dolarjev, t. j. več kakor pa znašajo reparacije, ki jim pripadajo

LONDON, 13. — Po dogovoru štirih zunanjih ministrov danes ni bilo običajne konference, ki bo šele v ponedeljek.

Člani sovjetske delegacije Molotov, Višinski, Zarubin in Pavlov so bili danes gostje ameriškega zunanjega ministra Marshalla.

Londonski tisk objavlja izjavo Molotova glede reparacij, v kateri pravi, da je bilo mnogo govora o reparacijah, ki jih dobiva Sovjetska zveza, da prejme vsaj malenkostno plačilo za ogromno škodo, ki so jo povzročili Nemci sovjetskemu ljudstvu. Nasprotno pa so vsi molčali o prikritih reparacijah in gospodarskih prednostih, ki so jih prejeli Američani, Angleži in Francozi. Molotov je opozoril na primer premoga, ki so ga te države kupovale v Porurju in v angleški coni za nizko ceno, da so ga nato izvažale v druge dežele, kamor so ga prodale z velikim dobičkom. Angleške oblasti, ki so posredovale te posle, so imele od tega še nadaljnje koristi. Enako je bilo z izvozom stavbenega lesa iz zapadnih con. Te operacije so prinesle zapadnjakom stotine milijonov dolarjev dobička, katerih seveda ne štejejo med reparacije.

Po podatkih nemškega tiska so angleške in zlasti ameriške tvrdke izvozile do sedaj iz Nemčije raznega blaga za poldrugo milijardo dolarjev. Ta izvoz ne samo da ni registriran, marveč ga niti ne upoštevajo v obračun nemških reparacij v korist Anglije in ZDA. Tako teče ves dobiček v žepe angloameriških monopolistov.

List «Neues Deutschland» omenja primer bombažne industrije, ki je prejela 50 milijonov ton bombaža za predelavo z obveznostjo, da bo 40% blaga ostalo v Nemčiji. Nazadnje so zapadnjaki izročili blago naročnikom, izvoz Nemčije pa je imel škode 250 milijonov dolarjev, ki jih bodo vnesle ameriške trgovinske družbe v Nemčiji v svoja «aktiva». List poudarja, da je podobnih primerov nešteto.

Tudi drugi nemški listi pišejo o kolonialnem izkoriščevanju angleško-ameriških oblasti v Nemčiji. Celo Schumacherjevo glasilo, ki je najbolj reakcionaren list v Nemčiji, piše, da je izvozila Anglija od konca vojne do danes iz Nemčije 1.4 milijone ton blaga in da hoče še povišati izvoz. List označuje to postopanje kot plenitev.

«Berliner Zeitung» komentira Marshallovo izjavo, s katero je v imenu ZDA ugovarjal načrtu za plačilo reparacij iz tekoče proizvodnje, in pravi, da pomeni to, da bi morali Nemci žrtovati svojo narodno enotnost, da ne bi plačali Sovjetski zvezi reparacij, medtem ko so ZDA prejele že mnogo na ta račun. List nadaljuje, da je Marshall nadalje izjavil, da so ZDA žrtovale ogromne svote kot pomoč nemškemu ljudstvu in da zapadne države ne zahtevajo reparacij iz sedanje proizvodnje. Toda kdor pozna ameriško terminologijo, mu to zadržanje postane takoj jasno, kajti pod pojem reparacij je treba upoštevati vsa nešteta nemška industrijska podjetja, katerih so se polastili Anglosaksi in ki so bila na moskovski konferenci ocenjena na 5 milijard dolarjev, torej z zneskom, ki je nedvomno višji od reparacij, pripadajočih Angliji in ZDA.

Berliner Zeitung nadaljuje, da smatrajo Anglosasi vse to kot vojni plen, čeprav bi morali vso vrednost vknjižiti na naslov reparacij. Toda to je za Anglosaše tako jasno, kakor zatrjevanje, da ničečejo od Nemčije nobenih reparacij, istočasno pa jih prejemajo v obliki izvoza. Nasprotno registrira Sovjetska zveza vsak sličen dohodek kot plačilo reparacij, za katere je od zahtevanih 138 milijard prejela samo 10%. List priznava Sovjetski zvezi pravico do te vojne odškodnine in smatra, da je plačevanje reparacij iz sedanje proizvodnje za Nemčijo ugodno, ker bi se kapaciteta nemške industrije v mirnem času povečala, med tem ko bi plačevanje reparacij, kakor si ga zamišljajo Anglija in ZDA, oslabilo nemško industrijo.

Truman bi hotel odložiti odhod čet iz Italije

WASHINGTON, 13. — Predsednik Truman je danes izjavil, da se bodo ameriške čete umaknile iz Italije na dan in pod pogoji, kakor so določeni v mirovni pogodbi.

Trumanova izjava, sporočena tisku, se glasi dobesedno: «Čeprav bodo ZDA na podlagi določil mirovne pogodbe umaknile svoje čete iz Italije, so še vedno interesirane, da ohrani Italija svojo svobodo in neodvisnost. Če bi se izkazalo, da sta svoboda in neodvisnost Italije direktno in indirektno ogrožene, si ZDA kot podpisnice mirovne pogodbe in članice OZN pridržijo pravico, podvzeti potrebne mere za zagotovitev in ohranitev miru in varnosti».

Gonja ameriškega tiska proti Jugoslaviji

NEW YORK, 13. — Že več mesecev vodi ameriški reakcionarni tisk gonjo proti skupini pastorjev protestantske cerkve, ki so obiskali Jugoslavijo in so ob povratku v ZDA objavili poročilo o vtisih iz Jugoslavije. Še posebno vodi list «Catholic News» ostro obrekovalno gonjo in skuša oporekati izjavam protestantske skupine o verski svobodi v Jugoslaviji

Napetosi v Palestini

JERUZALEM, 13. — Položaj v Palestini je vedno bolj napet. Včeraj so napadli celo angleški tovorni avtomobil, ki je vozil v bližini Jeruzalema. Pri napadu so izgubili življenje trije vojaki. Prav tako so napadli blizu Tel Aviva angleški vojaški konvoj. Tudi pri tem napadu sta bila dva angleška vojaka ubita. Nadalje se vrstjo spopadi med Arabci in Židi v Haifi, Jafi in danes ponovno v Jeruzalem. Tudi v Tel Avivu, kjer je vladal dva dni mir, je prišlo znova do hudih spopadov. V Jeruzalem je bilo pet, v Jafi pa šest mrtvih.

Tajna pogajanja glede pogodbe z Japonsko

LONDON, 13. — Telepress poroča, da so se med ZDA in Veliko Britanijo tajno pogajali glede mirovne pogodbe z Japonsko. Ameriški napori, da si zagotovijo inicativo za sestavo mirovne pogodbe z angleško pomočjo in s tihim pristankom Čangkajška, so bili poluradno priznani.

Angleško zunanje ministrstvo je objavilo besedilo odgovora na kitajsko in sovjetsko noto glede mirovne pogodbe z Japonsko.

Glede sovjetskega predloga, naj bi v januarju sklicali na Kitajskem posebno zasedanje sveta zunanjih ministrov, izjavlja Foreign Office, da ta svet ni kompetenten za razpravljanje o pogodbi z Japonsko. Razen tega odklanja Velika Britanija proceduro, ki daje velikim državam pravico veta.

V ITALIJANSKI ZBORNICI

Poslanec Pajetta ostro obsoja nastop policije

RIM, 13. — Na današnji seji poslanske zbornice so razpravljali o Nennijevi zahtevi za imenovanje preiskovalne komisije o včerajšnjih dogodkih na trgu Colonna. Nenni je izjavil, da vztraja na svoji zahtevi.

Poslanec Pajetta je izjavil, da je policija včeraj pretepala in tudi aretirala osebe, ki niso imela nič opraviti z manifestacijo. Izjavil je Italije, da je policija pretepla več poslancev, kar izhaja tudi iz fotografij, ki so jih objavili listi. On je bil popolnoma osamljen, ko so ga policisti napadli; niti ni pomagalo, ko je pokazal svojo poslansko izkaznico. Zahteva, naj preiskava ugotovi, kakšne izzivalne sile so se vrinile v policijo.

Minister Scelba je izjavil, da bo podvzel ukrepe, «če se bo izkazalo, da je policija kaj zagrešila». Nato pa je ponovno pohvalil svojo policijo.

Poslanec Costantini je poudaril, da noben zakon ne daje policiji pravice, da se poslužuje svojih palic proti poslancem in mirnim prebivalcem, in je ostro obsodil sistem, ki se ga policija poslužuje.

Jasno je, da poslanci, ki slepo podpirajo De Gasperijevo črno vlado, niso tudi to pot pustili na cedilu svojega gospodarja in so pri glasovanju dosegli, da je bil Nennijev predlog odbit.

V Boloniji je bilo danes veliko protestno zborovanje, ker so trgovci odredili zaporo trgovin zaradi novega davka na nekatere predmete.

Eden putuje v Iran

LONDON, 13. AFP — «Jorkshire Post» piše, da bo Eden za božične počitnice odpotoval v Iran, da si ogleda petrolejska polja družbe «Anglo-Iranian Company».

597 milijonov dolarjev za „pomoč" Evropi

WASHINGTON, 13. — Kakor je znano, so obstojala glede dovolitve kreditov za nujno pomoč Franciji, Italiji, Avstriji in Kitajski velika nesoglasja med stališčem senatorjev in poslancev. Seja mešane parlamentarno-kongresne komisije je trajala danes nad 3 ure, da je zbližala oba zakonska osnutka. Vlada je morala sprejeti popravek parlamentarne zbornice, ki določa, da se morajo nakupi petroleja izvesti izven ozemlja ZDA. Kredit za začasno pomoč Evropi v znesku 597 milijonov dolarjev je bil končno odobren.

Nova pomoč ZDA grški vladni vojski

WASHINGTON, 13. — George Mc Ghee, ki ima nalogo koordinirati program za pomoč Grčiji in Turčiji, je izjavil, da zunanje ministrstvo preučuje nov program za dodatno pomoč Grčiji, ki bo izključno vojaškega značaja in neodvisna od načrta «za evropsko obnovo». Ta program bi imel namen opremiti grško vladno vojsko za ves čas vojne proti partizanom.

Partizanski oddelki so danes porušili del železnice Solun-Galiko.

Dogovor o trgovini in plovbi med ZSSR in ČSR

PRAGA, 13. — O trgovinski pogodbi med ČSR in ZSSR so izdali skupno poročilo, ki pojasnjuje, da velja pogodba za pet let in da bo skupna vrednost blaga, ki pride v poštev, znašala vsako leto 5 milijard ČK. Sklenili so tudi dogovor o plovbi.

Lewis se je ločil od AFL

WASHINGTON, 13. — Predsedniki 18 sindikalnih organizacij železničarjev so ustanovili politično zvezo železničarjev, ki bo obveščala svoje člane o vseh predstavnikih, ki so volili za protidelavski zakon Taft-Hartley.

Nasprotno pa so na letnem zasedanju zveze industrijcev podvzeli nove ukrepe, da zajamčijo uveljavitev tega zakona, da bodo lahko odbili zahteve po 40 urnem delovnem tednu in povišku mezd.

Že drugič v desetih letih se je predsednik sindikata rudarjev John Lewis ločil od AFL in tako odvzel tej organizaciji 450.000 članov. Ta korak je verjetno napravil zaradi nesporazuma med njim in Greenom, ker Lewis ni odobraval sklepa vodiljev sindikata, da se podvržejo zahtevam Taft-Hartleyevega zakona glede podpisa izjav o nepripadnosti h komunistični stranki.

LJUDSKA VOJSKA napreduje v Mandžuriji

NANKING, 13. — Sile kitajske demokratične vojske so zavzele mesto Cang-Tou v Mandžuriji. V južnem Anhveju je v teku bitka v 14 krajih in vladne vojske stalno zgubljajo oblast v teh krajih.

Osvobodilna vojska s svojo ofenzivo proti železniški progi Peiping-Hangoop. Na področju mesta Paoping je bilo do sedaj osvobojenih 1 milijon prebivalcev in 160 milj železniške proge je v rokah osvobodilne vojske, ki je osvobodila številne kraje tudi na drugih področjih.

V zapadnem Anhveju so postavili 106 demokratičnih uprav na ozemlju, ki šteje 6 milijonov prebivalcev. Od 14. septembra do konca oktobra je Čangkajšek zgubil v Mandžuriji 59.000 vojakov in častnikov in v istem času je bilo osvobojenih 15 mest.

Z druge strani pa se gospodarska kriza na vladnem področju vedno bolj občuti. V Tientsinu je bilo v prvih osmih mesecih tega leta zaprtih 130 tovarn.

V zvezi s splošnimi volitvami, ki jih je izvedla kuomintangova vlada, je demokratična zveza izdala poročilo, v katerem pravi, da so te volitve potekale v ozračju terorja po vsej državi. Na podlagi točnih podatkov se je volitev udeležilo manj kot 5% volivcev.

Trumanova vlada, ki ne spoštuje volje kitajskega ljudstva, še vedno daje svojo pomoč diktatorski vladi. Demokratična liga opozarja dalje ameriško ljudstvo, da Trumanova politika ne škodi samo kitajskemu ljudstvu pač pa tudi ameriškemu. Če se nihče ne bo upri tej politiki, bo neizogibno dovedla do gospodarske krize in poslabšala mednarodni položaj. Končno izraža upanje, da bosta kitajsko in ameriško ljudstvo stvorila enotno fronto proti tej politiki.

Zimska pristanišča na Savi in Donavi

BEOGRAD, 13. — Te dni dokončujejo dela v zimskem pristanišču Bežaniji na Savi pri Beogradu. To pristanišče je med največjimi v Jugoslaviji in lahko sprejme nekaj sto ladij. V novembru so očistili ves bazen in odpeljali 1000 kub. metrov materiala.

Tudi na Donavi dokončujejo priprave v zimskih pristaniščih pri Kovinu in Ivanovu kakor tudi v Novem Sadu.

Vtisi s kongresa partizanov v Rimu

Delegacijo tržaške API so na kongresu izžvižgali - Bojna pesem „Na juriš" se je razlegala na Beneškem trgu med navdušenjem množice

V petek popoldne smo naprosili člane delegacije Zveze primorskih partizanov, ki je bila povabljena na prvi kongres italijanskih partizanov ANPI v Rimu, da nam povedo kaj o svojih vtisih s kongresa.

«Na vlaku, s katerim smo se peljali v Rim, je prišlo do incidenta, ki ga je izzvalo kakšnih trideset tržaških šovinistov in esulov, ki so v Červinjanu vstopili v naš oddelek. Po sili so nas hoteli prepričati, da je bolje, če za nekaj dni v Benetkah prekinemo potovanje in pridemo na kongres z nekajdnevno zamudo. Eden izmed izzivačev, ki ga je razjezilo naše mirno zadržanje, je smatral za primerno, da bi pričel s pretepom. Kaj kmalu pa smo jih ob odobravanju dveh potnikov Sicilijancev vrgli iz oddelka. V tem trenutku je nastopil dr. Vasco Gvardjančič (Guardiani), ki je izzivačem svetoval, naj se umaknejo, kar so tudi storili. Ubogali so brez besed, kakor kakšnemu poveljniku!

Prvi kongres italijanskih partizanov se je ob velikem navdušnju pričel 6. decembra. Po otvoritvenem govoru tovariša Longa so pozdravili kongres tudi delegati jugoslovanskih, češkoslovaških, avstrijskih, madžarskih in holandskih partizanov. Med govorom jugoslovanskega delegata so tako imenovani tržaški partizani API in nekaj članov ozopovskih formacij uprizorili znani šovinistični izpad. Odgovor kongresistov je bil takojšen in sogasen: «Ven s tržaškimi fašisti!» Med žvižganjem in vpitjem je delegacija API z njenimi podrepniki neslavno zapustila kongresno dvorano.

Jugoslovanski delegat je bo burnem ploskanju in velikem navdušenju nadaljeval s svojim govorom, v katerem je orisal, kako so v Jugoslaviji zaposleni partizani v vseh sektorjih javnega življenja. Madžarski delegat pa je pribil: «V naši državi je poveljnik policije partizan, general vojske partizan, funkcionar v ministrstvu partizan!»

«Tudi pri nas mora biti tako!» se je razlegalo v dvorani. Marsikatera pikra je padla na račun De Gasperija, Scelbe in drugih takih «partizanov».

V nedeljo dopoldne se je razvila po rimskih ulicah veličastna partizanska povorka. Vse demokratično prebivalstvo Rima je priteklo na ulice pozdravljat svoje najboljše sinove. Na čelu povorke je bil vojaški oddelek, nato pa skupine bojnih zastav, rdečih zastav in trobojnic z rdečo zvezdo. Nato pa je korakalo 60.000 partizanov. Tu so bile brigade Garibaldija, Matteottija, pripadniki brigad «Pravica in Svoboda» ter «Ljudstva», vsi skupaj, kakor za časa oborožene borbe. Delegati Zveze primorskih partizanov so korakali skupaj z Garibaldinci divizije «Natisone», kakor so se včeraj v Titovem IX. korpusu skupno borili v osvobodilni vojni. Na prsih so nosili jugoslovanska odlikovanja za hrabrost. Na stotinah in stotinah drogov z zastavami so viseli črni trakovi v počastitev padlih partizanov. Neštevilni transparenti so nosili napise: «Hočemo razpust policije! Dol s črno vlado! Smrt fašizmu!» V tej povorki ni bilo «partizanov» API-ja, kar je več kot naravno, saj niso nikdar bili partizani!

Na Beneškem trgu, kjer je prejšnje čase «duce» hripavo kričal, so garibaldinci divizije «Natisone» in partizani Zveze primorskih Partizanov zapeli bojno pesem «Na juriš»! Ogromna množica jim je navdušeno ploskala in jih pozdravljala.

Od tukaj smo združeni odšli na pokopališče, kjer je pokopan tovariš Gramsci. Po kratkem spominskem govoru tovariša Andreja iz Vidma smo zapeli «Un vessillo in alto sventola». Tu ni prostora za «partizane» API-ja.

Popoldne, ko se je kongres nadaljeval, so partizani, ki niso bili delegati, s kladivi in lestvami očistili rimske hiše vseh znakov fašizma. Policija «Celere» je gledala. «Partizanov» API-ja se ni videlo!

V torek dopoldne sta prišli med navdušenim ploskanjem in pozdravljanjem sovjetska in poljska delegacija. Pozdrav sovjetskih partizanov je izrekel podpredsednik ukrajinske republike in stari partizan Sidor Kovpak.

Pri sestavljanju statuta so soglasno sprejeli, da bo ANPI izvrševal svoje delovanje samo na nacionalnem teritoriju. Pot «partizanov» API-ja ni bila zaman. Sedaj so izvedeli, da nimajo več razloga obstoja. Pri diskusiji o strukturi ANPI-ja je bila ogromna večina za enotnost. Samo nekaj delegatov ljudskih brigad ter «partizanov enega dne, od 30. aprila do 1. maja» API-ja iz Trsta, so bili za avtonomne federacije. Garibaldinci, Matteottijevci, partizani brigad «Pravica» in «Svoboda» so glasovali za enotno resolucijo. Tako imenovani socialisti in akcionisti tržaškega API-ja so glasovali proti vsem partizanskim silam.

Prvi kongres italijanskih partizanov se je zaključil z željo po še tesnejših vezeh z ostalimi osvobodilnimi evropskimi gibanji. Predstavnike bomo videli na našem partizanskem kongresu v Trstu.

VELIČASTNA POVORKA 60.000 PARTIZANOV PO RIMSKIH ULICAH ZA ČASA KONGRESA V RIMU. V POVORKI SO TUDI DELEGATI ZVEZE PRIMORSKIH PARTIZANOV IZ TRSTA.

Protest novinarske zbornice proti ravnanju policije

Glavni odbor novinarske zbornice je na svoji seji 12. t. m. razpravljal o prijavi odgovornega urednika lista «Lavoratore» gospoda Gasparinija polkovniku Richardsonu in informacijskemu uradu ZVU o robatem ravnanju policije s kronistom tega lista Borisom Persoglio med demonstracijo dne 9. t. m. popoldne. Zbornica odločno obsoja obnašanje kaplarja civilne policije, ki je Persoglio napadel in mu zmečkal novinarsko izkaznico, še odločneje pa obsoja inšpektorja Marcona, ki mu je zaplenil zapiske. Zbornica je prepričana, da bodo zavezniške oblasti končno podvzele potrebne mere, da se preprečijo podobni prečesti incidenti, ki so s nasprotju s svobodo tiska, sveto pridobitvijo demokratičnega novinarstva.

Protestno vlogo so poslali višjemu oficirju za civilne zadeve gen. Gaitherju.

Spet razprave o fojbah

Po znani komediji, ki so jo uprizorili v obliki sodne razprave proti skupini Lonjercev, so na sodišču nekako utihnili s fojbami. Toda fašistom je treba dajati potuho, ustvariti je treba trenje in napeto ozračje. Tako si mislijo nekateri krogi. Zato so pripravili za ta mesec dve novi veliki razpravi o fojbah. Prva bo jutri 15. t. m. pred porotnim sodiščem. Na zatožno klop so privlekli celo znanega Cecchelina. Istočasno se bo razprava začela tudi proti Grudnu Adalbertu Blisku, o katerem so že govorili na razpravi proti Lonjercem. Druga taka razprava proti Žarku Besednjaku pa bo 27. t. m. Da bo komedija popolnejša, je te dni tudi policija začela stikati po kraških gmajnah in jamah. Pri tem so, kot pišejo nekateri šovinistični pisuni, izvlekli na dan neke vojaške cunje in kosti, najbrže nemških vojakov. Morda bomo tudi tokrat kot zadnjič proti Lonjercem imeli priliko prisostvovati raznim komedijantskim trikom policije in odvetnikov, ki bodo prav med razpravo najavili, da so pravkar v tej ali oni jami našli nekatere kosti onih, o katerih se bo govorilo na razpravi.

Pošta in ravnatelj Greco

Novembra t. l. je gospod Greco, bivši sciarpa Littorio in commendatore, pismeno sporočil, da so vsi uradniki (ausiliari) nastavljeni, kot stalni uradniki. Dva uradnika sta takoj šla v Rim, da se prepričata o tem. Poštni minister, pri katerem je bila ta delegacija, pa je to zanikal in izjavil, da se je najbrže Greco sam to izmislil. Ko se je delegacija vrnila v Trst, se je zglasila pri ravnatelju in ga vprašala za tozadevno pojasnilo. Ta pa je odgovoril, da je zato to pismeno izjavil, ker je slišal praviti o tem.

Uradništvo se upravičeno sprašuje, ali je tako delovanje gospoda Greca v skladu z dejstvom, da tržaška pošta nima več kaj iskati v Rimu! Kaj poreče zavezniški komisar major Hayward?

TRŽAŠKI DNEVNIK

Zavedajo se svoje šibkosti

Zato kličejo na pomoč policijo

Danes ima antifašistična mladina svoj ustanovni kongres. Romala je od Poncija do Pilata, da bi našla zanj primerno dvorano, končno se je morala zopet zadovoljiti z majhnim prostorom v Domu pristaniških delavcev. VU ji je seveda tudi prepovedala manifestacije po mestu, kakor je to storila že v času praznika miru, ko je prepovedala podobno manifestacijo antifašističnim ženam. Na odločne zahteve mladincev je VU končno dovolila tudi zborovanje na igrišču CRDA-e.

Listu «Voce Libera» vernemu zastopniku kolonializma na našem ozemlju, pa tudi te drobtinice niso pogodu. Ker so prepričani, da bo seveda ta manifestacija imela velik uspeh, zopet govore o neki «calati» iz cone B, kakor da bi ta cona ne spadala v Tržaško ozemlje, tako da bodo lahko pisali, da so se udeležili manifestacije samo ljudje iz cone B. Po njihovem mnenju bi se drugače udeležili mladinske manifestacije samo «quattro gatti». Če bi nam kdo lahko očital malo udeležbo na naših manifestacijah, bi zato bila najmanj upravičena ravno «Voce libera», ker smo na njihovih manifestacijah prve dni novembra, zlasti na pomolu Sv. Karla, res videli le «quattro gatti», tako da je o tem vzdihoval sicer celo bojeviti «Messaggero Veneto».

Ker pa vedo, da so res samo «quattro gatti», se jim že sedaj tresejo hlače. Zato izražajo upanje, da bo policija podvzela potrebne mere, da «se preprečijo incidenti». Ker mi nismo imeli nikoli potrebe policije, da zaščiti naše manifestacije, je gotovo ta prošnja namenjena za zaščito njihovih redkih vrst. S tem pa so se še enkrat razkrinkali manjšini, ker če bi bili močni kakor smo mi, ne bi rabili zaščite policije. Obenem pa so s takim pisanjem pokazali, da bi jim brez policije že zdavnaj odklenkalo in da se bodo le še tako dolgo šopirili, dokler se bodo tiščali pod senco okupacijskih bajonetov. Bolj iskrene izpovedi šibkosti teh gospodov si res nismo mogli pričakovati.

Bivši politični preganjanci antifašistični mladini

Zveza bivših političnih preganjancev pozdravlja ustanovni kongres antifašistične mladine za Tržaško ozemlje, ki bo kljub temu da so ga skušali nasprotniki na vse načine preprečiti. Ves demokratični svet vidi v antifašističnem mladinskem gibanju bistveni element za obrambo miru. Potreba po miru in socialnem napredku, kjer ne bo več narodnostne mržnje, gospodarskih kriz, imperialističnih vojn in drugih izkoriščevalnih metod, je globoko občutena v vsem človeštvu, ki je se vedno pod jarmom izkoriščevalcev. Demokratična ljudstva pa imajo v svoji mladini najvztrajnejše borce za mir in demokracijo. Demokratična antifašistična mladina zavzema prvo mesto v borbi za pravično politično in gospodarsko obnovo.

Tržaška antifašistična mladina je že ponovno dokazala, da se zaveda mesta, ki ji pripada v tej borbi. Na čelu ljudskih množic in trdno povezana s Svetovno zvezo demokratične mladine popolnoma izpolnjuje demokratične naloge.

Ustanovni kongres ZAM za Tržaško ozemlje bo ta položaj še utrdil ter poglobil vezi z ostalimi ljudskimi množicami v borbi za zmago demokracije.

Glavni svet Zveze bivših političnih preganjancev.

Najlepše božično darilo

je za vsakogar dobra knjiga

SHPZ, Largo Panfili 1-III., Vam nudi sledeče skupine knjig.

VI. Skupina - lir 200.

M. Komanova: Na Gorenjščem je fletno, Arth, Achleitner: Jernač Zmagovač, Jan Welze: Na zlatem severu, A. Coolen: Vas ob reki, Gospodarska reja kuncev, A. Konstatinov: Baj Ganjo, Niko Kuret: Veselja dom.

VII. Skupina - lir 225.

R. Tagore: Povestice, M. Komanova: Na Gorenjščem je fletno, A. Coolen: Vas ob reki, L. Zupano: Mlini stoje, D. Feigl: Supervitalin, Niko Kuret: Veselja dom, Angela Podgornikova: Vezenje.

OTROŠKA BOŽIČNICA 1947

Delavska zbornica si lasti

zasluge na račun odbora za sindikalni sporazum

Odkar je bila ustanovljena Delavska zbornica, je bil njen glavni cilj, varati delavstvo in se posluževati laži ter celo obrekovanja, da bi čim bolj spravila ob ugled Enotne sindikate. Vse njeno delovanje je bilo veren izraz te njene linije. Tudi v sporu med občinskimi uslužbenci in njihovim vodstvom glede raznih dodatkov in povrnitve dohodninskega davka se je Delavska zbornica poslužila laži.

Pred nekaj dnevi smo objavili pismo odbora za sindikalni sporazum pri javnih nameščencih polkovniku Beardu, iz katerega je razvidno, da si je ta odbor prizadeval uresničiti zahteve uslužbencev. Sedaj je VU zagotovila, da je bil spor dokončno rešen. Reakcionarni tisk je seveda takoj zapisal, da gre zasluga za to rešitev gospodu Geppiju in izvršilnemu odboru Delavske zbornice, da bi jih povzdignila v sedma nebesa. To se ni zgodilo prvič in člani Enotnih sindikatov ne bodo več trpeli takih laži.

Da je bil spor rešen, gre v veliki meri zasluga zastopnikom Enotnega sindikata v odboru za sindikalni sporazum, zato nikakor ni dopustno, da se g. Geppi ponaša in trka na prsi, češ da je to izključno njegova zasluga. Tako je Delavska zbornica še enkrat pokazala, da sploh ni sposobna biti objektivna in da se drži pokonci le z lažmi. Zato pa bodo zastopniki Enotnih sindikatov sodelovali v odboru za sindikalni sporazum pri občinskih uslužbencih le, če bodo v tem odboru iskreni ljudje.

Koncert v kinu ob morju

Center za ljudsko kulturo je organiziral v petek zvečer v kinodvorani v Domu pristaniških delavcev zelo uspel pevski koncert. Pred polno dvorano pričakujočega občinstva so nastopili na odrskih deskah razni pevci solisti, ki so pokazali precejšen napredek od svojega zadnjega nastopa, kar je predvsem zasluga požrtvovalne profesorice Botteghelli - Petri Elde. Milena Furlan, Armanda Kavčič, Bruna Vecchiet, Clareta Urbani, Silvana Zuliani, tenor Renato Codermaz in bariton Dušan Pertot so zapeli odlomke iz Cimarose, Rossinija, Bellinija, Verdija, Puccinija, Ponchiellija in Gounoda ter Masseneta.

Dobro se je odrezal tudi pevski zbor prosvetnega krožka «Tomažič» pod vodstvom Pina Occinija. To je bil obenem prvi koncert, ki ga je Kulturni center priredil v letošnji sezoni. Čisti dobiček te prireditve je šel v celoti v korist otroške božičnice.

Koncert

škedenjskega pevskega zbora v Miljah

V ponedeljek 15. t. m. ob 20.30 bo škedenjski pevski zbor, najštevilnejši zbor Tržaškega ozemlja, priredil koncert v gledališču Verdi v Miljah. Zbor bo pod vodstvom prof. Milana Pertota izvajal vse partizanske, umetne in narodne pesmi, s katerimi je nastopal na zadnji turneji v Ljubljani in Zagrebu.

Radijski sporedi

TRST II (m 238.6/Kc 1260)

v nedeljo 14. decembra

7.29. Otvoritev. 7.30. Koledar. 7.35. Jutranja glasba. 7.45. Napoved časa in poročila. 8.00. Jutranji glasbeni pozdrav. 8.30. Zaključek. 9.30. Kmetijska ura. 10.00. Maša iz cerkve svetega Justa (15 minut klasične glasbe). 11.15. Bachove skladbe. 11.30. Pridiga. 11.45. Reproducirana glasba. 12.45. Napoved časa in poročila. 13.00. Glasba po željah. 13.45. Z glasbo po slovanskem svetu. 14.15. Pregled tiska. 14.29. Čitanje sporeda. 14.30. Zaključek. 16.30. Otroška oddaja. 17.00. Nedeljska popoldanska glasba. 18.00. Narodopisno predavanje. 18.15. Iz opernega sveta. 19.00. Zbor iz Boljunca — dirigira Drago Žerjal. 19.20. Slovenske narodne pesmi. 19.45. Napoved časa in poročila. 20.00. Veseli godci. 20.20. Debussy: Morje — simfonična slika. 20.45. Kulturni utrinki. 21.00. Vesela oddaja. 21.30. Lahka glasba. 22.00. Večerni koncert. 22.30. Plesna glasba. 23.15. Napoved časa in poročila. 23.30. Čitanje sporeda. 23.35. Polnočna glasba. 24.00. Zaključek.

KINO

KINO OB MORJU. Zaprto.
FILODRAMMATICO. 14.00: «Sudanska sužnja». Barvni film. M. Montez, J. Hall.
ARMONIA. 14.00: «Uzurpator», B. Karlov, B. Rathbone, B. O'Neil.
ROSSETTI. 20.45: Skupina Dapporto-Della Lodi: «Kikiriki», revija.
IDEALE. 15.30: «Posledice poljuba», Deana Durbin in F. Tone.
FENICE. 14.30: «Zločin škofa Ivana», A. Fabrizi in I. Sanson.
ITALIA. 14.00: «Sanjani vitez», M. Lotti, Amedeo Nazzari.
ALABARDA. 14.00: «Sum», Joan Fontaine, G. Grant.
GARIBALDI. 14.00: «Tarzanovo zmagoslavje», J. Weissmüller.
IMPERO. 14.00: «Balalajka».
MASSIMO. 14.00: «Teror Zapada», James Cagney, H. Bogart.
NOVO CINE. 14.30: «Divja kri», Ralph Bellamy.
ODEON. 14.00: «Saratoga», Ingrid Bergman in G. Cooper.
SAVONA. 14.00: «Pobegli je trkal na vrata», Garry Grant.
RADIO. 15.30: «Crni orel», R. Brazzi, I. Dilian. G. Cervi.
VENEZIA. 15.00: «Karavana junakov, Errol Flyn.

KOLEDAR

Nedelja 14. decembra
Dušan, Vojmir
Sonce vzhaja ob 7.38, zahaja ob 16.18. Dolžina dneva 8.40.
Jutri 15. decembra
Kristina, Stojan

Spominski dnevi

1941 je bil na Kremenjaku ustanovljen II. štajerski bataljon.

Življenje, ki se sestoji predvsem iz jedi, pijače in spanja, je nevredno človeka.

PRESKRBA

Razdeljevanje otrobov. Obveščano vse rejce prašičev, da bo mestna občina delila od 15. do 20. t. m. nakazila za otrobe. Za vsakega prašiča je določena količina 35 kg. Nakazila bo delil statistični ekonomski urad ul. Roma 20 od 8.30 do 12.

Sladkor za bolnike. V ponedeljek 15. t. m. bodo delili sladkor za bolnike na odrezek sladkor za mesec december. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena za mesto 355, za podeželje 357 lir.

Vpisovanje za mleko za januar 1948. Od 15. do 20. t. m. bo vpisovanje za mleko za mesec januar 1948. za vse skupine na odrezke IV življenjske nakaznice.

ENOTNI SINDIKATI

Oblačilna in tekstilna stroka. Upravni odbor kakor tudi tovarniški odbori so vabljeni, da se udeleže seje, ki bo 16. t. m. ob 19.30.

Stavbinci. Vsi zaupniki posameznih skupin za čiščenje ruševin so vabljeni, da se zglase v ponedeljek 15. t. m. ob 18.30 na sedežu zaradi važnih obvestil. V torek 16. t. m. ob 18.30 seja upravnega odbora.

Hišniki. V torek 16. in v sredo 17. t. m. bodo v ulici Conti 11 ob 15. uri predkongresni občni zbori. Zaradi važnosti vabimo vse hišnike, včlanjene v ES, da se udeleže sestankov.

RAZNO

Goljufje z maslom. Higienski urad sporoča, da so nekatere izdelovalnice masla prodajale maslo po znižanih cenah. Maslo v prodaji je imelo 20% manj maščobe kakor ostalo maslo, ki ima 82%. Prelskava je v polnem teku in goljufi bodo kaznovani.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Slavko Skamperle» obvešča, da nameravanega izleta v Komen ne bo zaradi nepredvidenih zaprek. Vsi priglašenci naj že plačano vožnjo dvignejo pri tov. Trampužu.

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 16. uri bo za abonente reda D II. predstava «Luize». V torek bo za abonente reda A III. predstava «Luize». Jutri zjutraj pa se bo začela prodaja vstopnic za to predstavo. V kratkem bo predvajana Mascagnijeva «Iris».

Hoteli in menze. V torek 16. t. m. ob 9.30 bo na sedežu v ul. Imbriani 5 ustanovni občni zbor Zveze nameščencev hotelov in menz ES.

Občni zbor

odpuščenih javnih in državnih nameščencev

V zvezi s prejšnjimi objavami se sporoča, da bo napovedani občni zbor danes v nedeljo 14. decembra 1947 ob 9.45 v GLEDALIŠČU FENICE v ul. Battisti in ne v Kinu ob morju.

Radijski naročniki

S 1. januarjem 1948 se plača za polletni radijski obonma na Tržaškem ozemlju 1050 lir. Kdor se prijavi med letom, mora plačati 175 lir za vsak mesec od dneva nakupa radijskega aparata. Kdor želi preklicati abonma za bodoče leto, mora javiti najkasneje do 31. januarja 1948 registrskemu uradu.

IZLETI

Zimovanje v Planici in Kranjski gori. Planinsko društvo Trstu priredi v smučarski seziji 1947-48 tedensko zimovanje v Planici ozroma v Kranjski gori na najlepših smučarskih terenih. Prva tedenska skupina pride na vrsto od 28. decembra t. l. do 3. januarja 1948. Vpisovanje in pojasnila v trgovini Visin v ul. Roma 15 in v čevljarni Pirc v ul. Settefontane 3.

Komemoracija za Pinom Tomažičem

Danes ob 10. uri bodo člani kulturnega krožka «Pina Tomažiča» položili na pokopališču venec na grob «Pina Tomažiča». Ob 20. uri bo na sedežu krožka komemoracija.

Za popravilo prosvetnega doma na Opčinah

so darovali Preda Ivan 2000 l. Kralj Marino in Turk-Urbič po 1000 lir, N. N. 500 lir, Malalan Vincenc 300 lir, Malalan Ivanka, Brce Viktor, Skrlavaj Mihael, Skrlavaj Slavko-Vinko, Trebec Marija ter Hrovatin Ivanka po 200 lir, Skabar Rafael, Renčelj ter Garavello po 150 lir, Germoni Ema, Bandelj Ivanka ter Rudolf Karla po 100 lir. Skupna vsota 6.750 lir.

Rojstva, smrti in poroke

Dne 13. t. m. se je rodilo 6 otrok, umrlo je 5 ljudi, porok pa je bilo 8.

CERKVENE POROKE: radiotelegrafist Giorgio Benvenuti in zasebnica Mafalda Radoslovič, šofer-mehanik Turner James Liddell in šivilja Silvana Orlando, agent C. P. Agostino Severi in dnevničarka Jolanda Carella, mornariški častnik Valerio Zago in šivilja Bianca di Manzano, mornariški častnik Natale Tudorov in zasebnica Irene Depope.

UMRLI so: 82-letni Franc Albertini, 48-letna Glorija Fede Natisci, 58-letni Ivan Calligaris, 79-letna Michel Slobez, 78-letni Gašper Rubini, 67-letna Marija Lukarič, por. Decaneva, 73-letni Stefan Olo, 76-letni Jakob Girogi.

Odg. urednik DUSAN HRESČAK
Tisk Stabilimento Tip. Triestino

Amerikanec je težko ranil vlomilca

Včeraj zjutraj med drugo in tretjo uro sta se plazila okrog hiše št. 41 v ul. Commerciale dva neznanca in poskušala z vlomilnim orodjem vdreti v hišo, kjer sta upala najti dober plen. V hiši namreč stanujejo ameriški oficirji.

Nek ameriški major, ki tudi tam stanuje, je slišal šum; previdno je pogledal skozi okno in streljal proti eni izmed senc, ki ju je opazil pred hišo. Streli so zadeli in neznanec se je zgrudil na tla, dočim je njegov pajdaš naglo pobegnil. Vlomilec, ki je obležal, je 28-letni Bertone Franc in stanuje v ul. Moreri 10. Težko ranjenega so ga z avtom Rdečega križa prepeljali v bolnico, kjer ga v bolniški kleti straži policija.

Trafiko so okradli

Pred nekaj dnevi je 53-letna Pugliese Marija, ki ima tobakarno v ul. Madonnina 13, odšla za nekaj časa od doma in pustila pri vratarici hiše Mariji Perez 6500 inozemskih cigaret, da bi jih čuvala. Ko se je pozneje vrnila, ji je vratarica sporočila, da so med tem neznanci odnesli vse cigarete, ki so bili vredni okrog 45 tisoč lir.

Policija zaplenila 24 ton marmelade

Konec preteklega meseca je policija zaplenila pri raznih trgovskih podjetjih 24 ton marmelade, o kateri sumijo, da so jo vtihotapili iz Jugoslavije. Glavni krivec je po dosedanji preiskavi Jozza Pavel, ki ima trgovino v ul. Sv. Frančiška 30. Policija ni mogla ugotoviti še vseh podrobnosti, kar je Jozza v Ljubljani. Jugoslovanska policija je sporočila, da so ga tam aretirali. Zaplenjena marmelada je vredna okrog 7 milijonov lir in bodo morali krivci, če se ugotovi njihova krivda, plačati globo od 4 do 40 milijonov lir.

Lito železo sta kradla

Prejšnji dan okrog 11.30 so policaji aretirali na postaji Sv. Andreja dva železniška čuvaja, ki sta s samokolnicami prevažala ukradeno lito železo. Prvi je bil 40-letni Jakob Crevatin iz ul. Fabbri 1 in drugi Piccoli Jožef iz ul. Giulio Cesare. Vsega sta odpeljala 204 kg litega železa v kosih. Policija je železo zaplenila, oba prevoznika pa poslala v zapore k Jezuitom.

Še o tolpi s črnim robcem

Prejšnji teden smo pisali, kako je ljudska zaščita v Koprščini aretirala celo tolpo roparjev, ki so imeli navado, da so napadali ljudi in domove in si zakrivali obraz s črnim robcem, da jih ne bi spoznali. Med njimi je bil tudi neki Ivan Cramerstetter, ki je pri aretaciji izjavil, da je bil član civilne policije v Trstu. Pozneje smo objavili poročilo poveljstva CP v Trstu, ki to trditev zanika.

Da bo stvar še bolj jasna, priobčujemo tukaj izjavo omenjenega Cramerstetterja, ki pravi: «Podpisani Cramerstetter Ivan pok. Matije in Sabadini Ane, stanujoč v Kopru, Rio Storto 447 izjavljam, da sem ob svoji aretaciji trdil, da sem član CP, davčni oddelek, IV. četa v Istrski ulici. Tako izjavo sem podal Jožefu Veleniku ob priliki najinega sestanka v gostilni «Pri Lovcu» (prve dni novembra). Izjavljam tudi, da sem rekel zaščitniku Kocijančiču Dušanu, da sem prejel plačo za en mesec v svojstvu člana civilne policije. Podpis: *Cramerstetter Ivan*».

Tri bombe so našli

Delavci, ki čistijo zemljišče v ul. Ippodroma, blizu «Tržaške tovarne testenin», so našli predvčerajšnjim ob 16.30 med kamenjem tri ročne bombe v še dobrem stanju. Vse tri bombe so bile vrste OTO in so jih pobiralci min takoj odstranili.

Splašeni konji so ga vlekli po cesti

Blizu lesnega pristanišča pod Skednjem je včeraj trčila lokomotiva, ki jo je vodil strojevodja Marinello Alfredo, ob voz s konjsko vprego. Konji so se tedaj splašili, vrgli voznika, ki je imel vajeti ovite okrog roke, z voza in vznak ležečega vlekli več metrov po cesti. Pri tem je dobil voznik več ran in prask po nogah, glavi in obrazu. Prvo pomoč mu je nudila policija, potem pa so ga z avtom Rdečega križa odpeljali v bolnico, kjer bo ostal 10 dni. Policija preiskuje, da bi ugotovila odgovornost.

Avto povozil kolesarja

Blizu openskega strelišča je vozil prejšnji večer Genovese Erminio svoj avto v smeri proti Sežani. Tam mu je prišel iz nasprotne smeri naproti drug avto z ugasilimi lučmi. Genovese se je hotel s svojim vozilom umakniti na desno stran ceste. Pri tem pa je povozil 25-letnega kolesarja Zlobca Vladka iz Fernetičev št. 17, ki se je vozil s svojim kolesom tam mimo in seveda tudi brez luči. Avto ga je s svojo stranico udaril in povlekel okrog 20 m za seboj. Ponesrečenemu kolesarju so nudili prvo pomoč v Fernetičih ter so ga nato pripeljali v tržaško bolnico, kjer bo ostal okrog 10 dni.

V vzpodbudo drugim vasem

Ankaranci so darovali za otroško božičnico kot prvi prispevek 22.500 lir in jih že poslali na okrožni koordinacijski odbor. Kot vedno, so se tudi v tej akciji med prvimi izkazali Ankaranci.

Posebna obletnica

Dne 8. decembra t. l. so v Kroglah, Dolini in Boljuncu praznovali posebno obletnico.

Na ta dan leta 1933 so fantje iz omenjenih vasi prepevali v gostilni v Kroglah antifašistične in slovenske narodne pesmi. Domači fašist Jercog Anton jih je izdal fašistični kvesturi in 9 mladeničev je bilo obsojenih na 5 in nekateri na 4 leta konfinacije. Od tedaj se vsako leto 8. decembra praznuje ta obletnica v isti sobi okrašeni z veliko rdečo zvezdo. Tako so se tudi letos fantje spomnili tega dne in kakor vsako leto nabrali 2528 lir v prid političnih preganjancev.

Smrekov gaj pri Stari mitnici

Na trgu Stare mitnice je bilo včeraj na njegovem spodnjem delu precej živo. Odbor za otroško božičnico je postavil tam cel gaj smrekovih dreves in množica Tržačanov se je gnetla okrog njih in hitela kupovati. K temu je pripomogla tudi nizka cena dreves, ki jih je odbor naročil iz Jugoslavije. V ponedeljek bodo prodajali drevesca tudi po drugih delih mesta, kakor je bilo to že lani organizirano. Ves čisti dobiček je namenjen v korist božičnice za revne otroke.

Še pet sto novih policarjev

Včeraj dopoldne točno ob 11. uri je general Gaither pregledal pet sto novih civilnih policajev, ki so s tem dnem nastopili službo. Policaji so dovršili četrti dodatni tečaj v vojašnici Beleno, kjer je policijska šola pod vodstvom majorja Hendersona. Ob tej priliki je imel general Gaither kratek nagovor na nove policaje, v katerem je rekel, da naj se izkažejo vredne tiste slave, ki si jo je civilna policija pridobila v zadnjih dveh letih.

Že doslej smo imeli v Trstu toliko civilnih policajev, da so se komaj ogibali drug drugemu. Sedaj bo seveda policajska preobljudenost še večja. Zlasti pa se bo to poznalo na žepih tržaških davkoplačevalcev, ki bodo morali vse te ljudi vzdrževati, ne da bi jih niti najmanj potrebovali.

Za otroško božičnico 1947

so darovali: Mesarska zadruga 50 tisoč, nameščenci Tržaškega Lloyda 25.385 lir, Adriaimpex 10.000 lir, nabrano z listami 45.7000 lir, Centraspet 12.000 lir, Pristaniška zadruga Cergoli ter Prosvetno društvo Ivan Cankar po 5000 lir, izkupiček na plesu pri Sv. Alojziju 7000 lir, izkupiček pri plesu ZAM-a Podlonjer 2000 lir, tov. Gigante 7000 lir, Gruden 3500 lir, delavci tvrdke SARDOČ 312 lir, tov. Kociančič in drugi 3200 lir, Masti Marija 1500 lir, odvetnik Ernest Braun ter N. N. po 2000 lir, Pascotini Vittorio 1050 lir, Forgliazzi Cesare, Ursini, Monganugo, Star Avgust, Manfreda Viktor, Corriere di Trieste, Galleria dello Scorpione, demokratična grupa pri gostilni Daneu, Občine, N. N., Mašera Soja ter Kočevar Viktor po 1000 lir, skupina iz Občin 848 lir, Kravos Ketty 530 lir, Micheluzzi Mario, dr. Tufani Ivan, Sara, inž. Rizzotti, SAFEM, Grojaiz, dr. Gravenigo, Serri, Finzi, Susmel, Zorzenon, Zadnik, Vatovec, Antonac Lidija in Gina, Suligoj, Grgič, Volčič, Tavian, Lavrenčič Ante, Kolerič, Košuta, Kariž, Terčon, Tence, Suman, Kodre, Srkič, Rodenc, Boschin, De Martini, Ferluga, Udovič Peter, Borgelli, N. N., Seriani, dr. Nojlos, Tevini, Cergoli Lidija, Semic ter Štoka Slavko po 500 lir.

«Primorski dnevnik» ima dopisnike po vseh naših krajih!

FIZKULTURA

Zaradi pomanjkanja igrišč

Tekma Sv. Marko - Greta odpovedana

Je mogoče, da v Trstu ni dovolj nogometnih igrišč? Nogometne tekme, srečanja v odbojki in košarki ter akademija orodne telovadbe - središče današnjega zanimanja - „Tek okoli Magdalene" preložen

Kakor je bilo pričakovati, ZDTV mora odpovedati nogometno tekmo zato, poslušajte in strmite, *ker ni dovolj nogometnih igrišč v Trstu.* Naivnež bo pač mislil, da manjkajo v Trstu nogometna igrišča, toda vsak športnik ali bolje tudi vsak, ki se le iz časopisov zanima za šport, ve, da je v Trstu pač mnogo nogometnih igrišč, za CONI seveda, medtem ko so za ZDTV igrišča izključno v okolici Trsta. Razgled na Trst je tam visoko nad mestom res krasen, zato je pa tem bolj nerodno igrati na slabih igriščih, ki so vrhu tega tudi brez oblačilnic. Mi moramo odpovedati tekme zaradi pomanjkanja igrišč, medtem ko bo moral CONI pošiljati svoje igralce, seveda s spremenjenimi barvami krojev, celo dvakrat na igrišča, da bo s tem dokazal, da ima vse polno nogometnih enajstoric. In potem bodo izmučeni in polomljeni igralci CONI-ja odšli v kakšen mestni bar in se morda hvalili, da so branili «italijanstvo Trsta»... pred nogometnimi igralci, včlanjenimi v ZDTV.

«Italijanska igrišča» zgrajena z italijanskim denarjem»...? S kašnim italljanskim denarjem neki? S tistim morda, ki ga je fašistična vlada kradla našim kmetom, delavcem in tudi našim športnikom? Če pa je CONI-ju dajala denar za zgraditev igrišč sama fašistična vlada, pomeni, da je bil CONI v službi fašizma in je jasno, da ga je treba razpustiti, inventar pa kratko malo zapleniti. Trdno pa smo prepričani, da ko bo CONI blagovolil izginiti iz Trsta, bo dovolj nogometnih igrišč ne samo za 62 enajstoric, temveč za 100 in celo preko. Vprašanje je samo v pošteni in nepristranski dodelitvi...

Okrožno nogometno prvenstvo

Igrišče na Opčinah: ob 8. Proleter-Vesna; ob 10. Tiskarji-Aquila; ob 12. Sv. Vid-Kolonja; *igrišče v Nabrežini* ob 10. Primorje P. K.-Arzenal; *igrišče v Zavljah* ob 14. Škorklja-OMMSA; Boliška blagajna-Col ILVA; Sv. Marko-Greta, odpovedana zaradi pomanjkanja igrišč.

Nogometno prvenstvo I. skupine

Igrišče v Zavljah: ob 8.15 Col ILVA B-Škorklja; ob 10. Univerzal-Rinaldi; ob 12. Rocol-Arzenal; *igrišče v Nabrežini:* ob 8.15 Kozman-Sv. Ivan; ob 12. Elektra-Opčina; *igrišče Kolonje* ob 10.30 Sv. Marko B-Greta B.

Nogometno prvenstvo za Trzaško ozemlje

Igrišče Kolonje: ob 12. Tovarna strojev-Koštalunga; ob 14. Sv. Ana-Montebello; *igrišče na stadionu* ob 12.15, Škedenj-Pristaniščniki; ob 14. Dreher-Ponziana; *igrišče na Opčinah* ob 14. Magdalena-Rojan; *igrišče v Nabrežini* ob 14. Nabrežina-Umag; *igrišče v Ankaranu* ob 14. Milje-Piran; *igrišče v Kopru* ob 14. Aurora-Izola.

Akademija orodne telovadbe na Opčinah

Danes ob 17. uri bo v Prosvetnem domu na Opčinah akademija orodne telovadbe s sledečim sporedom:

1. Ženska vrsta — dvovišinska bradlja; 2. moška vrsta — bradlja; 3. ženska vrsta — visoka gred; 4. moška vrsta — preskoki črez konja; 5. moška in ženska vrsta — proste vaje.

Med odmori bodo pionirke in mladinke izvajale balete in narodna kola. Na orodju bodo nastopali tržaški telovadci in telovadke, ki so se udeležili balkaniade v orodni telovadbi v Ljubljani.

Košarka

Danes bodo na igrišču DSZ finalne tekme za pokal ZAM-a. Srečanja bodo kakor sledi:

ob 14. žensko srečanje Rinaldi-Fient; ob 15. moško srečanje Tomasi-Škorklja.

Tekme v odbojki za pokal ZDTV

Danes bo nadaljevanje tekem v odbojki na igrišču Tomažiča v sledečem redu: ob 8.30 Skedenj-Elektra; ob 9. FMSA-DSZ; ob 9.30 Col ILVA-Tiskarji; ob 10. Greta-Sv. Marko; ob 10.30 Sv. Ivan-Škorklja. Tekme bodo ob vsakem vremenu.

Obvestila

ŠAH. *ZDTV, odsek za šah, opozarja vsa društva, da ustanovijo čimprej šahovske odseke in nam to javijo, da jih vključimo v spored šahovskih prireditev za leto 1948. Zavedajte se velikega vzgojnega in družabnega pomena te igre, ki bistri duha, dela človeka borbenega ter ga odvaja od hazardnega in lahkomiselnega življenja. Zato bodi dolžnost vsakega društva bodisi v mestu ali na deželi, da ustanovi tudi ta odsek. Pohitite s prijavami! Za razne nasvete in pomoč obrnite na ZDTV — lica Macchiavelli 13-II.*

Sportni klub Rojan. Lahko atletska sekcija vabi vse svoje člane, da se udeleže seje, ki bo v ponedeljek ob 20. uri na sedežu v ul. Sara Davis 14.

Tek okoli Magdalene, ki bi moral biti v nedeljo 14. t. m., bo v nedeljo 21. t. m. ob 10. Proga in ostali pogoji ostanejo neizpremenjeni.

RIBIŠTVO

zadružništvo in finance

Glede na to, da predstavlja ribištvo v našem okrožju bodisi zaradi števila ribičev, kakor tudi v pogledu preskrbe okrožnega trga z ribami ter rib za konserviranje v tovarnah, ter zaradi cen, kontrole nad izvozom, tihotapstva in podobno, je okrožni izvršilni ustanovil odsek za ribarstvo v okviru gospodarskega oddelka. Naloga tega odseka je, da uvede pravilno gospodarstvo politiko ribarstva, napravi red in spozna vse probleme ribičev za nadaljnji razvoj ribarstva v našem okrožju.

V okvir našega gospodarstva spada tudi naše zadružništvo, ki mora, poleg industrije, postati najmočnejši gospodarski činitelj za dvig blagostanja delovnega ljudstva na deželi in v mestih, kakor tudi za utrjevanje ljudske oblasti in ljudske demokracije sploh. Odveč bi bilo omenjati, da ima zadružništvo velikanski vzgojni pomen. Hotel bi samo omeniti, da ima zadružništvo v naših pogojih nalogo, ki presega okvir okrožja. Odlok o zadrugah, ki je bil sprejet na zadnjem zasedanju, predstavlja uzakonitev naporov 11.000 zadružnikov našega okrožja, ki verujejo v zadružno bivanje, ker vedo, da je pravilen razvoj zadružništva mogoč samo v pogojih ljudske oblasti. Za tak zadružni zakon se borijo tudi vse demokratične množice Tržaškega ozemlja.

Kakor v ostalih primerih, je razvoj dogodkov s perspektive STO nalagal, da se ustanovi tudi za zadružno gibanje potreben vodilni organ na našem okrožju, ki združuje in vodi po obstoječih zadružnih predpisih vse zadružne organizacije. To je Zadružna zveza s sedežem v Kopru, ki se poleg organizacijskih in revizijskih poslov bavi tudi z blagovnim prometom. Da še ni kos vsem svojim težkim nalogam in potrebam našega zadružništva, nam mora biti vsem jasno. Z druge strani pa moramo priznati, da nismo storili vsega, kar bi bilo potrebno za povzdigo zadružništva.

Zadružništvo, ki vključuje v svoji zadružni zvezi preko 40 raznih nabavno-prodajnih, obrtih, kmetijskih, kreditnih, ribarskih in konsumnih zadrug ter eno v STO-ju edino kmetijsko obdelovalno zadrugo višjega tipa (Puče) ter s preko 40 poslovalnicami, ki oskrbuje okrog 80% celotnega prebivalstva v okrožju in ki je samo po blagovnem odseku Zadružne zveze v dveh mesecih nabavilo za preko 30.000.000 lir blaga iz proste prodaje v Jugoslaviji, je z vsemi svojimi pomanjkljivostmi vredno vse pomoči od strani ljudske oblasti.

V najkrajšem času se bo z odobritvijo izvršilnega odbora organiziral pod vodstvom Zadružne zveze strokovni tečaj za zadružništvo, ki bo pomagal pri utrditvi in izboljšanju poslovanja naših zadrug.

Delo na sektorju zadružništva je težko, posebno v strokovnem pogledu. Na poti pa je, da premosti tudi te težave. Izvršilni odbor je v gospodarstvu, trgovini, preskrbi, industriji, obrti, kmetijstvu, prometu, ribarstvu in zadružništvu posvečal in posveča svojo aktivnost in pod takimi pogoji kljub nedostatkom dosegel znatne uspehe.

Ena iz med prvih nalog našega

V borbi proti izkoriščevalcem so tovarniški odbori važna pridobitev

V poslednjem času je dozorelo mnogo gospodarskih in sindikalnih vprašanj, ki terjajo nujno rešitev. Med temi vprašanji so zlasti sklenitev nove mezdne in normativne pogodbe za industrijske delavce in uradnike, odpustitve z dela in tovarniški odbori.

Na prvi pogled bi se zdelo, da je vprašanje tovarniških odborov spričo rešitve mezdnih vprašanj podrejenega pomena, toda motili bi se, če bi to vprašanje omalovaževali. Zavedati se namreč moramo, da si je delavstvo le z borbo, katere nujni in prvi pogoj je močna organizacija, priborilo izboljšanje svojega življenjskega položaja. Zaman bi bile vse utvare o nekaki človekoljubnosti delodajalcev, če bi delavci popustili od borbe in bi osredotočili vse svoje napore le za povišanje nekaj borih lir plače. Preteklost je že večkrat pokazala, kam je privedlo delavce tako oportunistično stališče.

Tovarniški odbori so velika in važna pridobitev delavstva v borbi proti izkoriščevalcem, so plod vztrajne in dolge borbe. Zato se moramo nekoliko seznaniti z njihovim delovanjem, da spoznamo njihov pomen.

Ti odbori imajo v večjih tovarnah svoje urade, v katerih delujejo člani odborov, ki jih plačujejo podjetja. Doslej niso smeli članov odborov odpuščati z dela, to je, člani so bili nekako nedotakljivi. Ta pridobitev delavstva ni bila nikjer uzakonjena niti vpisana, toda veljala je kot nekak tih sporazum. V poslednjem času pa so podjetja začela odpuščati člane tovarniških odborov, zlasti one, ki so z največjo vnemo branili pravice delavcev in ki so bili zato gospodarjem na poti.

Zaradi tega so Enotni sindikati poslali industrijcem glede tovarniških odborov svoje zahteve. Med ostalim zahtevajo, da industrijci ne smejo odpuščati članov tovarniških odborov ter da tudi odbori soodločajo o odpustih in zaposlitvah delavcev. Zakon sicer določa, da je treba delavce nameščati preko urada za delo, toda podjetniki smejo izjemoma zaposliti posamezne delavce, če menijo, da so v hudi stiski.

Sedaj pa zahtevajo sindikati, da tovarniški odbori v takih primerih ugotové, ali je delavec res potreben.

Tudi Delavska zbornica je predložila industrijcem načrt glede odborov. Ta načrt pa se precej razlikuje, ker zbornica ne omenja odborov, temveč notranje komisije, ki pa imajo drugačne funkcije in mnogo bolj omejen delokrog.

Take komisije imajo na primer v Italiji, kjer si delavci še niso mogli priboriti odborov. Glavna razlika med odbori in komisijami je sledeča: Tovarniški odbor je izraz sindikalne organizacije na samem kraju dela, oziroma je podružnica sindikalne organizacije v tovarni ter predstavlja le njene člane. Tako ima možnost sindikat neposredno voditi sindikalno borbo proti izkoriščanju delodajalcev v tovarni. To predstavlja za delavstvo velik napredek, saj se italijanska Splošna delavska zveza še vedno zaman bori, da bi se tudi v Italiji v tovarnah ustanovili taki odbori.

Vse drugače pa je z notranjimi komisijami. Te komisije nimajo, vsaj formalno, s sindikatom nobene neposredne zveze. Člane komisij izbirajo organizirani in neorganizirani delavci ter so v borbi proti delodajalcem prepuščeni sami sebi. Jasno je, da zato ne morejo biti dovolj borbene in ni čuda, da so delodajalcem mnogo bolj po godu kot pa tovarniški odbori. Take komisije so zastarela ustanova, saj so jih imeli v tovarnah že več desetletij tega. Tovarniški odbori pa so višji štadij sindikalnega združevanja.

Ko so predstavniki ES in Delavske zbornice v OOSS izdelali štatut za skupno organizacijo, so v členu 8. tega štatuta določili, da je tovarniški odbor podružnica sindikalne organizacije v tovarnah in podjetjih, s ponovnim sklicevanjem na notranje komisije pa je Delavska zbornica ta štatut ponovno prekršila in še enkrat pokazala, v čigavem interesu je bila ustanovljena in deluje. S tem pa je naredila korak nazaj in vsak umik se vedno maščuje.

V preteklih dneh so se sicer med Enotnimi sindikati in Delavsko zbornico vršila s posredovanjem urada za delo pogajanja, da bi se industrijcem predložil enoten osnutek o tovarniških odborih, toda doslej še ni bilo nikakšnega uspeha. Jasno je, da delavstvo ne bo dalo iz rok tega važnega orožja, s katerim je doslej tako učinkovito branilo svoje pravice, in bo končno pri delodajalcih doseglo, da bodo tovarniški odbori tudi formalno priznani.

Primorski dnevnik» je po svoji informativnosti na višini vsakega najbolj informiranega evropskega dnevnika.

Prinaša vesti sledečih časopisnih agencij:

ATI *(Trst)*, TANJUG *(Jugoslavija)*, TASS *(Sovjetska zv.)*, AFP *(Francija)*, ČTK *(ČSR)*, ATA *(Albanija)*, ONA *(Anglija-Amerika)*, ANSA *(Italija)*, New China News *(Kitajska)*.

Prišel čas je krog božiča...

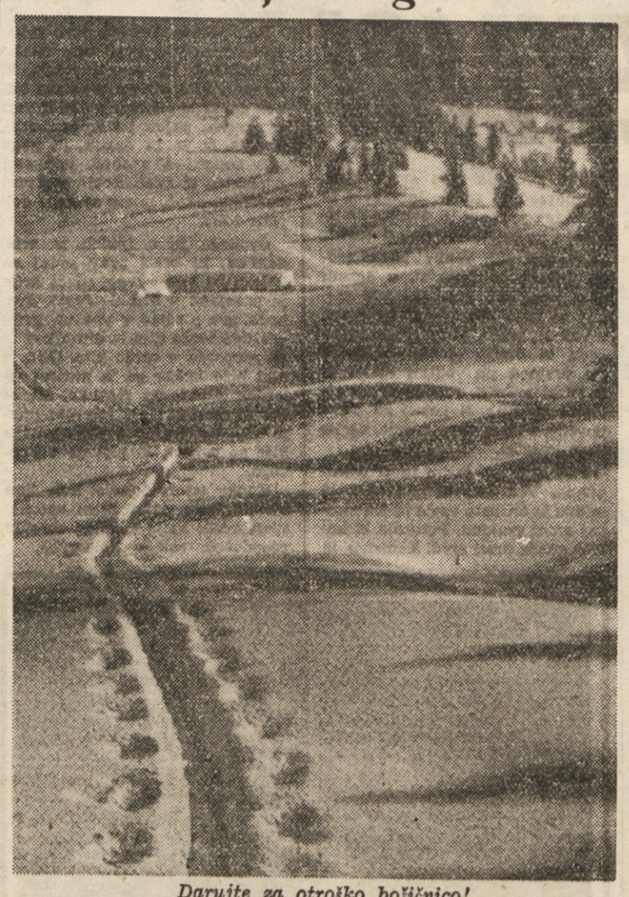

Darujte za otroško božičnico!

MORJE IN MI

Da smo Slovenci obmorski narod, to je vsakomur znano in zadostuje le bežen pogled na zemljevid etnične razdelitve prebivalstva v Julijski krajini. Res je sicer, da so glavni obmorski centri v tem Slovenskem Primorju v najčistejšem pomenu besede, po precejšnji večini italijanski, toda ostala obala in tu mislim predvsem oni del Jadranske obale, ki je bil Slovencem v dobi naseljevanja pred več kot tisoč leti najbližji, je kompaktno naseljena s Slovenci, ki so v vseh zgodovinskih dobah Trsta vedno bili demografski dobavitelj mestnega prirastka na prebivalstvu. Danes pa je kljub tej naši trinajst stoletij že trajajoči naseljenosti ob najsevernejših obalah Jadrana položaj tak, da smo kljub temu da smo obmorski narod, še vedno brez svoje mornarice, namreč slovenske mornarice.

Bežen pogled na s krvjo pisano tisočletje slovenske zgodovine v novi domovini nam daje enostaven odgovor, zakaj je to bilo tako in je na žalost še danes in zakaj so obmorski Slovenci najbolj gosto naseljeni ravno v nesporno slovenski obali od Štivana pa do Trsta ostali le ljudstvo ribičev.

Pač le zaradi tega, ker smo bili v tisočletnem suženjstvu pod Nemci gospodarsko in politično nepomembni, ko smo bili v resnici samo sužnji, kar se nam pač najlepše pokaže v našim skupnem imenu Slovan, ki je tekom starega veka zadobilo pri germanskih in romanskih narodih pomen sužnja: Sloven-Sklaven-Schiavon-Schiavo (Slavo), oziroma v beneško ladinskem narečju s'ciavo. Mislim, da je pravilno, da sem opomnil na izvor te psovke, katere je dandanes bil deležen že marsikateri tržaški Slovenec, ako že ne vsi, kajti iz gornjega vidimo, da izraz s'ciavo ne pomenja sužnja, temveč Slovena, ki je postal suženj in bi moral po mnenju nekaterih naprednjakov ostati suženj tudi v bodoče. Zato pač lahko rečemo, da je samo naše zasužnjeno slovenstvo bilo vzrok, da smo ostali do leta 1848 le narod kmetov, ob morju pa narod ribičev in da je vse, kar se je selilo v mesta in tam prihajalo v stike s tujerodnimi elementi ravno na račun osvoboditve iz tega suženjstva izgubilo svojo narodno slovenstvo in se utopilo v morju romanstva ali pa germanstva, v katero je zašlo. Torej: v mestih stalno raznarodovanje, na domači grudi pa popolna gospodarska zaostalost. Taka je slika naše zgodovine. Potem seveda tudi ni čudno, da se tudi naši prvotni ribiči ob slovenski obali od Štivana do Trsta in še tja do Portoroža niso nikdar mogli povspeti preko svojega ribištva. To zlasti je treba razumeti prav dobro, kajti sem te tja se iščejo vzroki te zaostalosti v nesposobnosti, kar pa je popolnoma napačno, saj nam poitalijančena slovenska in hrvatska imena dovolj jasno govore, da tu ne gre za pomanjkanje sposobnosti, temveč je treba vzrok iskati predvsem v popolni gospodarski zaostalosti na račun odvisnosti od tujega elementa.

Tudi doba prebujenja narodnostne zavesti pri Slovencih ni mogla rešiti vprašanja, ki se je pojavilo v zvezi z dejstvom o Slovencih kot obmorskem narodu. Tisočletno suženjstvo in potujčevanje je po narodnem prebujenju zahtevalo predvsem močno narodnostno konsolidacijo v notranjosti, niti niso bila na razpolago dovoljna finančna sredstva, da bi se moglo storiti kar koli v pogledu slovenskega pomorstva. To ni bilo mogoče v oni dobi, niti ni še danes mogoče, vendar pa smo lahko prepričani, da bo lahko kmalu in to mogoče celo v bližnji bodočnosti. Ta bližnja bodočnost pa zahteva priprave. Ako si zamišljamo neko našo mornarico v Trstu, potem moramo nujno pomisliti na to, da so ladje lahko popolnoma brez haska in leže neuporabne v pristanišču ali ladjedelnici, ako nimamo zanje potrebnih in izvežbanih mornarjev. Potrebno nam je predvsem torej slovenskega pomorskega kadra, ki bo narodnostno in strokovno visoko, kvaliteten in kos nalogam, ki jih bo zahtevala od njega bližnja bodočnost.

In v tem oziru moramo priznati, da je prvi korak, majhen sicer, toda velik po svojem pomenu, že storjen. Prvič v tisoč tristo letih našega bivanja ob najsevernejših obalah Sredozemskega morja smo le prišli do svoje Pomorske akademije, katere naloga je, da v slovenskem jeziku pod vodstvom slovenskih profesorjev in strokovnjakov vzgaja mladi naraščaj slovenskih mornarjev. In vsakdo, kdor upošteva vse, kar je bilo uvodoma in tekom tega članka povedano, mora biti le vesel, da je nazadnje le pričelo vstajati toliko sto in stoletij zatrto slovensko pomorstvo in da bo zato kmalu prišel tudi dan, ko bodo slovenski mornarji na slovenskih ladjah pluli po vseh širnih in prostranih oceanih zemeljske oble.

MELJ

TAKO NAPRAVLJENA STA SLA PRED DOLGIMI LETI K POROKI

Strinin zaklad

Reportaža MARE SAMSOVE

Čim smo zapahnili za seboj težka vrtna vrata, nas je slišala in pritekla na hišni prag. Spodaj v zalivu se je poslavljalo sonce. Zadnji odsvit njegove luči se je razlival preko dvorišča. Objemal je vso njeno majhno postavo in drobni obrazek, ki se je smehljal izpod oglavne rute, ko nam je z urnimi koraki šla nasproti. Slutila je, čemu smo prišle, in še predno smo izrekle kako željo, nas je povabila v svojo lično sobico, da nam razkaže svoj zaklad.

Ponudila nam je stolice in se pripognila, da bi odprla skrinjo ob nasprotni steni. Votlo je zarožljal ključ v starinski ključavnici in nato se je pokrov s truščem odprl. Sklonila se je nad njo, odgrnila platneno rjuho, ki je bila prikrita preko vsega in pričela počasi zlagati na mizo svoja najljubša, najdragocenejša oblačila — svoje narodne noše. Pisani trakovi, šumeči svileni predpasniki, bele platnene srajce in rokavci so počivali nad težkimi, črnimi kamžoti. Na dnu skrinje pa je bila njena poročna obleka, ki jo je ljubosumno skrivala in nam jo pokažala čisto nazadnje.

Ogledovale smo posamezne kose, občudovale umetno vezenje in pomerjale kar povrhu. «O, saj pravim, da novi svet nič ne zna ravnati s takimi stvarmi. Ne razume se nanje», je s senco nejevolje pričela urejevati oblačila in jih raztegnila po belo pregrnjenih posteljah tako, kot jih je treba obleči. «Najprej pridejo rokavci. Vezenino imajo samo v zapestju, kjer kukajo izpod srajce. Srajca je iz grobega platna. Čipke vzdolž rokava smo kupovale od Idršč (Idrijčank), ki so jih prodajale na Drvnem trgu. Crni okraski ob straneh se ujemajo z rdečimi okraski na spodnjem in zgornjem kamžotu, pod katerima mora biti široko nabrano belo spodnje krilo. Kamžot je plisiran od pasu navzdol in spredaj odprt, ker pride preko njega predpasnik. Čez plečа smo imele bele vezane rute ali pa svilene robce z resami, ki jim rečemo krponi. Rute in peče za na glavo imajo vezan vogal. «Kdo jih je vezal?» je Anica prekinila njeno razlago. «Imeli smo vezilje, ki so bile tudi šivilje obenem in so znale zgotoviti celo nošo. V naši vasi jih je bilo osem: moja tašča Stela, Jucka, Škura, Ferlinka, Jucka od Feška, Penčurka in Ferolinka. Tašča mi je šivala, dokler se nisem začela ženiti z njenim sinom. Potem se je ujezila in sem morala nesti v Boljunec. Prinesti sem morala kroj, ker je boljunska noša nekoliko drugačna od naše, čeprav spada k Bregu. Skedenjska noša se razlikuje od vseh drugih vasi v tržaški okolici. Druge vasi imajo vsi enako nošo-mandarjersko, mi Brščice pa se nosimo drugače». «Kaj mislite pod Bregom, strina?» sem iskala jaz razjasnitve. «Vasi kot so Ricmanje, Dolina, Boršt, kjer so bile krušarce, ko smo me v Skedenju. Že Sv. Ana ne spada več k njemu in tam so bile že perice».

«To nam povejte, kdo je napravil tako lepe vzorce za vaše rute», jo je vprašala Anica. «Naše vezilje niso potrebovale nobenega vzorca. Same so se jih sproti umišljale, oblikovale z iglo cvetljice in liste in jih vezale v kite. Po navadi si je zbrala vsaka po eno cvetljico in iz tiste izpeljala najrazličnejše oblike. Do 1897. leta smo jih nosile na glavi, kadar smo šle v Trst. Ker nisem znala po laško, sem govorila kar po naše in povsod so mi rekli: «Govorite, kakor hočete, samo da se razumemo». Potem pa, ko je prišla gospodarit fašistična Italija, je bilo vse drugače. V via Nuova, tam kjer je sedaj via Mazzini, na vogalu so bile kar tri slovenske trgovine: pri Luki, pri Mohorju in pri Sčedencu. Kadar sem šla mimo, so me vabili: «Hod les, hod les, Sčedenka!» «Na katerem vogalu, strina?» je hotela spraviti iz nje Anica. «Eh, ne morem se spomniti na katerem vogalu, kako se kliče ravno tista ulica. Ko bi šla z vami v mesto, bi vam že pokazala.

Počasi je znova stopila k skrinji. Obstala je nekoliko, kot bi še nekaj pomislila v sebi, potem pa se je nagnila globoko nad njo in izvlekla krasen kamžot iz črnega sukna s škrlatom za zapestjem in rdečo vezenino po hrbtu in vrat. Za njim je potegnila iz skrinje sukneno, svetlo modro, rdeče obrobljeno flanelco s srebrnimi, ploščatimi gumbi. Ti dve stvari sta spadali k njeni poročni obleki. Suknjeni kamžot je bil za zimo, flanelca za vuzem — veliko noč, ko je še hladno. «Ko, je bila vojna in bombardiranje, sem vse skupaj spravila v velik fagot in postavila prav v tisti kot. «Če vse gre», sem vzdihnila, «da bi mi le to ostalo». Med temi besedami je priklekla iz skrinje svojo poročno obleko, prav tisti, v katerem je bila slikana. Ljubeče jo je položila preko mize. Bilo je vse — srajca iz finega platna, rokavci, peča in ruta, ter bele, umetno pletene nogavice, ki so zvežejo pod koleni in se v nabirkih spuščajo do gležnjev nad brunelaste šolne. Oči so ji ves čas skrivnostno sijale, potem pa je nenadoma ugasnil plamen v njih. Z rokami je popravila lilasto pentljo in stišano rekla: «Taka sem bila kot nevesta in taka pojdem v grob». Anica, ki je že poznala navado in je pričakovala, kdaj bo povedala to, se je nalašč začudila. V njenih besedah je bil rahel očitek: «V grob vendar ne boste nesla te obleke, teh vezenin!» Starka pa ji ni dala dalje, nadaljevala je in nehote povedala, kar je hotela ohraniti zase: «Kaj bi rekel moj mož, če ne bi prišla v poročni obleki?» «Nikar tako, strina, zgrešeno je, do dna zgrešeno», jo je ustavljala Anica. «Narodna noša ni navadna obleka in ne pripada samo vam, pripada vašim otrokom, vašim vnukom, pripada narodu. Narodna noša je del narodove umetnosti, narodove duše. Kakor knjiga je, ki jo napiše pisatelj, in slika, ki jo naslika umetnik. Zamislite si, kaj bi imeli, če bi vsak pisatelj vse svoje knjige hotel odnesti s seboj v grob. Ali se vam ne zdi, da bi bilo to naspametno?» Prikimavala je z glavo, v sebi pa je bila še vedno prepričana, da ne more ravnati drugače. Anica je govorila dalje: «Narodno nošo so delale vaše domače vezilje, umetnice v tem delu, nosile ste jo v največjih slavnostih, v dneh, ki so nerazdružni z zgodovino vaše vasi in s tem zgodovino našega naroda. Taka je, kot pesem, ki jo je pela vaša babica in ki ste jo pela vi. Na njej so z nevidnimi črkami zapisani dnevi našega narodnega vstajenja, naših radosti, naših zmag. In če bi jo odnesla v grob, bi z njo vred pokopala del naše preteklosti, del naše borbe in našega življenja, tisti del, ki smo ga dolžni zapustiti bodočim rodovom in ki predstavlja kulturno vrednoto, na kateri bodo gradili nadaljnjo kulturo. Če bi mož mogel to vedeti, bi razumel in vam ne bi oprostil».

STRININA VNUKINJA NOSI SEDAJ KRILO SVOJE «NONE»

Ameriški Slovenci delajo

Članek predsednika SANS-a

Ameriški slovanski kongres je 12. oktobra priredil slavnostno večerjo v čast progresivnemu senatorju Pepperju iz Floride v hotelu Pennsylvania v New Yorku. Seje je bila se je udeležilo veliko število zastopnikov slovanskih narodnosti in Slovenci nismo bili zadnji; tudi tu rojena mladina slovanskega porekla je bila zastopana.

Zlatko Balokovič, predsednik Ameriškega komiteja za pomoč Jugoslaviji je v kratkih besedah otvoril zborovanje

Leo Krzycki, predsednik ASK, se je od nas kmalu poslovil, ker je imel biti isti dan na konvenciji CIO v Bostonu. Pred odhodom je v govoru izrekel nekaj precej značilnih besed, ki so važne tudi za one slovenske delavce, ki spadajo v krog strokovnih unij. Rekel je namreč, da gre s težkim srcem na konvencijo strokovno organiziranega delavstva, kjer se ne more tako jasno in odprto izraziti, kot je to mogoče na našem zborovanju. Naše delavske unije so še daleč od prave demokracije, ker večina delavstva je sama ne razume. To je baš demonstrirala konvencija AFL v San Francisku, ki dela odprto štafažo reakciji.

V debati, kako zainteresirati za Ameriški slovanski kongres našo tu rojeno mladino, je dobro posegala tudi mladina in je povedala svoje razloge, zakaj ni med njo večjega zanimanja za naše napredne ustanove

Henry Wallace, kateri je bil tudi navzoč, je govoril za Balokovičem in se je zelo lepo izrazil o ameriških Slovanih ter njihovi lojalnosti za časa zadnje vojne in rekel, da ga boli, ker se nas je tako hitro pozabilo. Za Amerikance slovanskega porekla se pripravljajo težki časi, je rekel, in te razmere se ne spremenijo toliko časa, dokler ne pride v Washingtonu na krmilo demokratična ljudska vlada. George Wuchinich iz Pittsburga je nato pozval vse, da napravijo nabiralno akcijo, ki je prinesla štiri tisoč dolarjev.

Leo Krzycki, slovenski javnosti dobro znani stari delavski borec, je tudi govoril in njegove besede so marsikomu globoko segle v srce. Omenil je, kako je bila v času zadnje vojne ob marsikaterih važnih prireditvah od vladnih funkcionarjev pohvaljena lojalnost do te republike državljanov slovanskega porekla kakor tudi junaštvo naših bratov in sester onkraj morja na bojnih poljanah. Dokler so Slovane rabili za hlapce in jih izkoriščali za privatne interese, toliko časa je bilo prijateljstvo tu in tam, toda sedaj je naenkrat vse dobro pozabljeno, dasi uradna poročila govorijo, da je bilo v času zadnje vojne v težkih industrijah 51% delavcev slovanskega porekla, kateri so največ doprinesli za poraz fašizma in nacizma od naše strani. Toda vseh dni še ni konec in tudi naša zvezda bo še posijala, je poudaril.

Poslednji govor je imel kajpada gost senator Pepper, ki je tudi obširno poudarjal in nas državljane opozarjal na nevarnost reakcionarnega vala, ki je objel deželo vsled zavožene politike vladne administracije. Sugeriral je tudi program, s katerim bi se dalo priti do mednarodne spravé in prijateljstva ter odpraviti nadaljne vojne.

Dodam naj še to, da so bili na tej večerji navzoči tudi ljudski zastopniki Jugoslavije, Rusije, Češkoslovaške, Poljske in Bolgarije. Nastopil je tudi operni pevec Petrov in lokalni ruski pevski zbor, kakor tudi nekaj veščih plesalcev v ruskih narodnih nošah.

Duh napredne ideje, ki nas je pritegnil v to demonstracijo za demokracijo v Ameriki, bo živel in nobena sila ga ne uniči, ker tak je vendar zakon narave, in to prepričanje mora v nas ostati neomajno.

Dovolj «nepristranosti» tudi v športu

GORNJA SLIKA KAŽE NAŠE ŠPORTNIKE, KI SE MORAJO PREOBLAČITI V NEKEM HLEVU ZA SVOJO TEKMO, MEDTEM KO NA IGRIŠČIH IGRAJO KLUBI IZ TRSTA ALI ITALIJE, KI NASTOPAJO V OKVIRU ORZANIZACIJE, KATERA NIMA NIČESAR SKUPNEGA S TRŽAŠKIM OZEMLJEM

ČEBELARSKA ORGANIZACIJA V SLOVENIJI

V Ljubljani obstoja Čebelarska zadruga, ki je naslednica bivševa Sloven. čebelarskega društva. Organizacija čebelarjev bo z letošnjim letom dopolnila petdeset let. V teh letih je s svojim delovanjem dvignila čebelarstvo v Sloveniji na visoko stopnjo. Lahko rečemo, da nikjer ne zaostaja v tej panogi našega kmetijstva za pridobitvami čebelarstva v inozemstvu. Zadruga ima lastno poslopje v Ljubljani na Tyrševi cesti št. 21. Tam je nastanjena njena prodajalna panjev, medu in vseh čebelarskih potrebščin za novodobno čebelarstvo. V omenjenem poslopju ima delavnica za satnice (umetno satje), na Bleiweisovi cesti pa mizarsko delavnico za izdelavo panjev in drugih predmetov, ki so potrebni pri novodobnem čebelarstvu. V zadrugi je včlanjeno nad šest tisoč zadružnikov. V vsakem političnem okraju v Sloveniji ima zadruga svojo podružnico, te pa imajo v vsakem večjem kraju, kjer je nad 15 čebelarjev, Čebelarske družine. Zadruga prireja po podružnicah in Čebelarskih družinah predavanja, tečaje in sestanke čebelarjev. V nekaterih podružnicah so ustanovljene poslovalnice, ki zalagajo s potrebščinami čebelarje dotičnega okrožja. Vseh podružnic je 29, ki imajo 203 Čebelarske družine.

Zadruga ima razen tega po vsej Sloveniji mrežo obveščevalnih postaj, ki ji poročajo o vremenskih, pašnih in razvojnih razmerah dotičnega kraja. Razen tega ustanavlja Čebelarska zadruga po raznih krajih Slovenije plemenilne postaje, kjer se oplojajo matice zadružnikov s plemenskimi troti.

Zadruga izdaja strokovni list «Slovenski čebelar». List bo ob koncu letošnjega leta praznoval petdesetletnico svojega obstoja.

Svoje delovanje bo zadruga sedaj razširila na Slovensko Primorje, kjer bo organizirala po svojih načelih podružnice in Čebelarske družine. V ta namen bo zadruga povabila na sedeže političnih okrajev čebelarje dotičnega okraja na sestanke, da si zbero pripravljalni odbor, ki bo ustanovil podružnico. Vse one čebelarje v Slovenskem Primorju, ki imajo smisel za zadružno organizacijo, naprošamo, da se z dopisnico javijo Čebelarski zadrugi za Slovenijo v Ljubljani. Zadruga želi namreč, da se še v letošnji zimi ustanove po vseh okrajih priključenega ozemlja podružnice in Čebelarske družine.

SLOVENCI!

NADOKNADIMO VSE, KAR SMO ZGUBILI V ČASU FAŠIZMA! «PRIMORSKI DNEVNIK» JE EDINI SLOV. DNEVNIK NA TRŽAŠKEM OZEMLJU.

ZATO MORA POSTATI VSAK SLOVENEC NJEGOV NAROČNIK!

NE BOJTE SE! HOTEL JE LE NAPRAVITI «KRISTJANIJO» — DA BI SE USTAVIL, KAR PA SE MU NI POSRECILO ZARADI VISOKEGA SNEGA ....

NA SMUČI...!

Smučarska sezona je pred durmi. Kmalu se bodo med gorami razlegali veseli viski smučarjev, ki bodo z blazno brzino brzeli v dolino. Ob nedeljah in praznikih bodo meščani zapustili mestna obzidja in se napotili na sneg, na sonce, na zrak uživat krasote zimske prirode. Tudi tržaški ljubitelji zimskih krasot in smučanja bodo med njimi. Njih število pa bo majhno, omejeno na višje privilegirane sloje, ki si lahko privoščijo večjih izdatkov. Široke ljudske množice, ki se morajo boriti s krutim vsakdanjim življenjem za skorjico kruha, teh lepot in teh užitkov ne bodo deležni. Tržaško ozemlje nima snega ter zato tudi ne smučišč. Kdor hoče smučati, mora v tujino; kdor se hoče zabaviti, mora seči globoko v žep. To pa lahko store samo bogati tržaški sloji. Vendar pa bi se z organizacijo cenenih prevoznih sredstev, s skupinskimi izleti v Jugoslavijo, ki ima prekrasne smučarske terene in naravne lepote, in kjer je življenjska raven veliko cenejša kot v drugih državah, omogočilo tudi revnejšemu prebivalstvu, da bi preživel nekaj brezskrbnih uric v planinah in se naužil sonca in zraka.

Drugo vprašanje pa zavzema tekmovalno smučarstvo. V vseh državah se smučarski tekmovalci že dolgo časa pripravljajo na letošnjo smučarsko sezono. Zavedajo se, da mora vsak dober smučarski tekmovalec že v zgodnji jeseni pričeti s treningom. Vsako prosto uricо mora izrabiti za kondicijski trening ter za telovadbo.

Važno vprašanje za naš lokalni smučarski šport pa je pomanjkanje trenerskega in sodniškega kadra. Posebno trenerski kader je izredno važen za vzgojo smučarskih tekmovalcev, kajti poleg kondicije je potrebna tudi tehnika. Ta pa se pridobi samo pod vodstvom izkušenega in sposobnega trenerja s potrebno kvalifikacijo. Zato je na naši množični fizkulturni organizaciji Zvezi društev za telesno vzgojo, da ukrene vse potrebne korake, tako glede trenerjev kot glede sodniškega kadra. Organizirati bi morala smučarske sodniške tečaje, na katerih bi se vzgajali smučarski sodniki in organizatorji. Veliko važnejše pa je vprašanje trenerjev, ki bi nam vzgojili smučarske tekmovalce in jih kondicijsko in tehnično pripravili za nastopanja na težkih smučarskih tekmah. Kako rešiti da problem, ni naša naloga. Prepričani pa smo, da ga bo ZDTV rešila tako, da bomo v doglednem času vzgojili kader smučarskih tekmovalcev, ki bodo častno zastopali barve tržaškega športa na važnih mednarodnih smučarskih prireditvah.

NEPROSTOVOLJNO POTOVANJE PO ZRAKU JE KONČANO. SNEŽNI OBLAK JE SKORAJ POPOLNOMA SKRIL SMUČARJA NAŠIM OČEM, ALI JE KAJ HUDEGA...

NASMEJAN OBRAZ POVE VSE. BREZ «PIK» PAČ NE MORE BITI SMUCANJA. NOGE IN ROKE ALI PA SE KAKSNO REBRO, PA SI ZLOMIJO LE NEKATERI. — IN SEDAJ NE RECI, DA SI PRAV TI LAHKO EDEN OD NEKATERIH!

NAŠA NEDELJSKA ČRTICA

PISMO KRAŠKI DEKLICI

BORIS PAHOR

Dragica, tisti večer se je dvignil ščip ves rdeč, ko da so otroci spustili rdeč balonček v zrak nad svobodno gmajno. Ostra sapa je bodla v lica kakor iglice borovcev in čričkov ni bilo slišati. O, v kleteh je bilo toplo; v kadeh je iz grozdov rasla ciklamasto rožnata pena. Karlo ima noge do kolen krvave, Viktor je odmašil čep in točil v brentač; njegove krke sršijo še bolj pozorno.

Toda v drevoredu se jesen resni, kostanji padajo z vej; navečer jih je starka nabirala za kozo, zdaj prelamljajo tišino, ko udarijo ob tlak. Ko se ježiča prekolje, pokne in divji kostanj se kotali v jarek. In vsakikrat je kot udarec sandale ob kamen; ampak jaz vem, da te ne bo. Morda so pevske vaje v vasi, morda tudi ne; toda ne boš šla tod. Povedal bi ti, veš, kako sta se pod noč igrala pastirja v ogradi: na preklo sta privezala trobojnico in tekla; kako je v dolini bila detelja vsa zelena, kakor drobna zelenjava v velikanski skledi; kako so za odprtimi okni večerjale družine, in sé je zvok iz radia lovil v sikanje koles na cesti.

Divji kostanj huškne kdaj v odpadlo listje; takrat zašelesti ko blizajoča se stopinja. Toda zdaj te ne čakam več, ruševina drobne postaje stoji v mesečini kakor spomin iz sanj; in rezka sapa se igra mrzlo skrivalnico v slepih oknih. Tisti hip mi je šel mraz v kosti, da sem drgetal; in iz ruševine se je v oktobrsko noč rodila zgodba, zate:

«Otroci», je rekel učitelj, «nekoč so borci napravili kres iz postaje, ostale so le počrnele stene; vlakov, ki so dvajset let vozili mimo, ni bilo več. Tračnice so zarjavele, ker ni bilo koles, ki bi jih brusile. Tuji železničarji so pobegnili, postajica je nemela sredi rumene gmajne. Toda, glej, malo poslopje ni bilo zapuščeno: kakor trdovratna senca se je skrival v njem človek. Majhen je bil, in njegovi lasje so bili črni kakor vranja perot; zato da se je laže skrival, je imel sivo razcefrano obleko. Nič ni bil več podoben železničarju, samo kapo je imel železničarsko, z trdim senčnikom in belo črto okoli in okoli. Njegova čepica pa je bila skrita pod kamenjem, v kleti; samo po noči se je črni blaznež pritihotapil h kupu kamenja in jo mrzlično iskal. Potem je stopil na peron in čakal vlake. Nevidne lokomotive so prihrumele iz teme, on je mahal kakor obseden z rokami ter jim določal smer...»

«Ni res, ni res!»

«Kako to?» vprašal učitelj.

«Mi smo se zmeraj igrali tam! bodo zmagoslavno odvrnili otroci.

«Pazite, čez dan je mož čepel nizko spodaj, v kleti. Skozi okence je opazoval tračnice, morda ste se vi lovili po njih, toda on vas ni videl: buljil je v progo, njegove oči so srepele, vlakov pa ni bilo in ni bilo več. Ves čas je tako stal in držal dlani na okenskem okvirju, nad njim je visel kos ometa na žici in nihal. Ruševino je obiskal veter in zidovje so je krušilo, na stopnicah, ki so peljale iz kleti, je pod kamnom ležal list iz šolskega zvezka, in veter je škrtal z njim ob kamen. Potem je zažvižgala burja in blaznežu je planil strah v mozeg. Tramovje je škripalo, morda je on slišal tedaj, kako mogočne podgane glodajo stavbo, morda je slišal, kako škripajo škornji mož, ki so bili zanetili ogenj v njegovi postaji — črnolaseo se je odmaknil od okna in zadenski se je umikal v kot. Potem se je spotaknil ob kamnu in telebnil vznak, krilil je z rokami, ko da se otepa pošasti: morda so se tračnice nenadoma zdokrenile in šle proti njemu, grozeč vlak je hrumel, kolesa so večja in večja: velikansko mlinsko kolo se mu je počasi bližalo in trlo vse pod sabo. Tedaj je blaznež zarjul in obležal na ometu. Skozi okence je zbežala burja in žvižgala ob drogu na peronu kakor straža, ki si krati čas.

Toda mož ni umrl. Bil je kakor vtihotapljena senca, kakor bojazen, ki se skriva v človeškem srcu kakor v hladni kleti. Zlobna misel je bil, ki kliče nad novorojenčkom smrt, ki prešepetava v kramljanje mamic privide groze...

Ko so nato vihrale trobojnice na borih, ko je bojdzen zgorela v baklah, ki so plapolale v kraških zvonikih, je črnolaseo čepel na kamnu v kleti. Njegova glava je bingljala, ko da jo je strla blaznost. Na žici je s stropa visel omet in nihal, kakor nihalo zgodovinske ure; stranišča je polnilo posušeno blato nekdanjih gospodarjev. Mož se ni več premaknil niti ni več v noči iskal čepico pod kamni, da bi tekal k tirom. Kakor siva gmota je bil kakor kamen med kamenjem — toda še je živel.

Ampak davi, davi je nenadoma pisk prebudil gmajno! Ni bil vrisk voznika niti vrisk pastirja, kakor rezget mladega konja je pozdravila lokomotiva. In kakor šum reke se je zlilo izza ovinka. Takrat je črni mož šinil kakor vzmet pokonci, mrzlično je premetaval kamne; potem je imel železničarsko kapo na glavi, in tekel k progi:

«Vlak, vlak!», je kričal.

Stal je sredi tira in mahal z rokami; lokomotiva pa je počasi šla in nove trobojnice na nji so se kakor pisani metuljčki zibale v jutranji sapi. Mož je tedaj pograbil čepico in jo divje potresal v zraku, toda toplo kolesje ga je prevrnilo kakor se odstrani plot in šlo čezenj resno in enostavno.

Možje so potem razkladali gramoz iz slovenskega vlaka, drugi so pulili travo s tračnic, nihče ni nikoli nič vedel o poblaznelem železničarju. Samo otroci so poznejе našli na tiru pomendrano železničarsko kapo.»

«Res, res je bila!», so prekinili učitelja otroci.

«Res je bila, in otroci so bili žogo z njo vse do ceste, in na cesti, dokler je ni eden nataknil na palico, in šli so zmagoslavno za kravami proti vasi.»

Zeblo je tisto noč, Dragica, mene pa je grela zgodba, ki jo je snovala mesečina ob podrti postaji. In kostanji so cepali od časa do časa; ko je eden pôknil, je bil kakor pika za končanim stavkom; ko je zašumel v odpadlem listju, je bil kakor pomišljaj v nedogled in prihodnost...

Zdaj se beljo predpasniki bolniških sester v drevoredu, ljudje v vrsti čakajo, da bodo šli k zdravniku. Kras pozorno opazuje, in svoboda išče svoj obraz. Vsepovsod je sonce, le v sobi za Rentgen je tema in deklice se hihitajo, ko prisluškujejo pri vratih.

Jaz, potepuh, sem si izbral svojo nedeljo na gmajni, v ogradi sem legel pod hrast in pod menoj se bela cesta vije in dviga v vas na griču. Mamice gredo po cesti in držijo otroke za roko. Na pregled jih vodijo; kadar je žena, ki prihaja z nasprotne smeri tik ob njih, si nekaj na hitro povedo. Potem prve tečejo, da ne bi zakasnile.

Pod hrastom ležim in ti pišem pismo. Veš, kaj bi rad? Da bi midva te tri liste vzela in šla skupaj sredi gmajne. Poiskala bi košček rdeče prsti sredi kamenja in jih zakopala vanjo. Kakor otroka bi se igrala, dà, toda, vendar, bila bi kakor tisti, ki pelagajo važno listino v temelje novega mesta.

Nad gmajno trepeta nova pristnost, hrastovi listi nad mano so zobčasti in, zaradi sonca, ki je nad njimi, so vsi prozorni kakor da so iz rumene svile. Z veje se spušča pajek po srebrni niti. Krajša si jo in daljša, in guga se v soncu. «V svobodi je postal poreden», si misli kobilica, brusi nožice in skoči mimo njega v dolgem loku.

Svoboda je v ljudeh, v tebi, deklica, ki brziš prav sedaj na kolesu po cesti: tvoje rdeče krilo je posejano z belimi očesci. Svoboda gre s cesto v vas na grič; pazljivo vleče dim iz dimnikov in ga razpreda v rahle kite. Dim je nad hišo kakor ga je narisal šolarček Albert na risanko. Mi se odstranimo zdaj — šolarčki imajo zdaj besedo, in drobne kraške hiše so ladjice, ki plovejo v konvoju.

Kadar bo pripolzelo kolo izza ovinka, vem, takoj bom spoznal tvoje rdeče krilo z belimi obročki vsepovsod, mlada kolesarka.

Teden v slikah

POLICIJA PRED UREDNIŠTVI LISTOV «HUMANITE» IN «CE SOIR», KI STA BILA ZAPLENJENA, KER STA OPOZORILA JAVNOST, DA JE FRANCIJA V NEVARNOSTI, ZARADI PROTIDELAVSKIH ZAKONOV S STRANI SCHUMANA IN MOCHA.

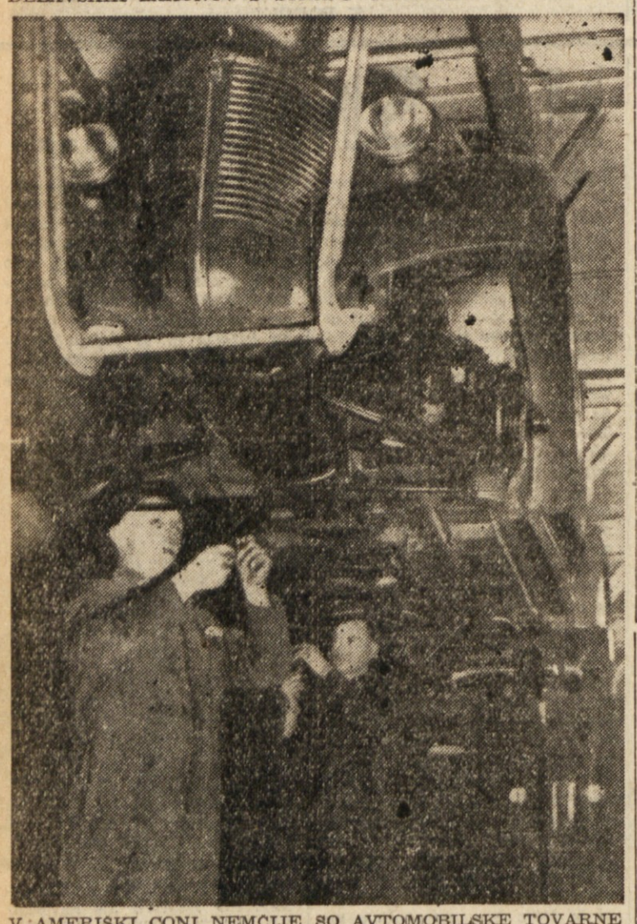

V AMERIŠKI CONI NEMCIJE SO AVTOMOBILSKE TOVARNE ZAČELE DELATI. TI DELAVCI IZDELUJEJO NA RAČUN AMERIŠKE AVTOMOBILSKE DRUŽBE GENERAL-MOTORS AVTOMOBILE NOVE VRSTE IMENOVANE «OLYMPIA». MESEČNA PROIZVODNJA ZNAŠA 500 VOZIL. ZAENKRAT TI IZDELKI SLUŽIJO ZA CIVILNE POTREBE.

MARŠAL TITO JE SPREJEL DELEGACIJO S KONGRESA PRAVOSLAVNE DUHOVŠČINE, KI SE JE VR PRED KRATKIM V BEOGRADU. ZADRŽALI SO SE DELJ ČASA V PRISRČNEM RAZGOVORU.

UMETNICA NA DRSALKAH

Robert Koch (1843 1910)

Dne 11. t. m. so minula 104 leta, odkar se je v Klausthalu (Hannover) rodil slavni nemški zdravnik učenjak in bakteriolog prof. Robert Koch.

Po končanih študijah na univerzi v Göttingenu, je služboval nekaj let kot zdravnik v Hannoverju in na Poznanjskem. Ko se ga imenovali za okrajnega zdravnika, se je sistematično posvetil bakteriološkemu študiju in l. 1880 so ga imenovali za ravnatelja bakteriološkega laboratorija v Berlinu, kjer je ostal 5 let. Pozneje je predaval na berlinski univerzi. Ko so 1891. leta ustanovili zavod za nalezljive bolezni z bolnico, je postal Koch vodja tega zavoda.

Pri vsem svojem delu se je stalno posvečal študiju in proučavanju bakterij ter je podaril trpečemu človeštvu v zadnjih 30 letih svojega življenja mnogo največjih iznajdb v sodobni medicini. — Med drugim je odkril bacila za jetiko, za kolero in tuberkolino. Znane so njegove študije o setticemiji, goveji kugi in spalni bolezni.

Bakteriološko tehniko je Koch tako izpopolnil in poenostavil, da je postala dostopna vsakomur in je s tem pospešil te vrste raziskovanja. Umrl je v Baden Badenu 27. maja 1910. v starosti 67 let. Po njegovi smrti je J. Schwalbe izdal njegova zbrana dela (Gesammelte Werke), v katerih je zbrana večina študijev in razprav tega velikega učenjaka.

Nova izdaja sovjetske enciklopedije

Napovedan je 52. in zadnji zvezek «Velike sovjetske enciklopedije», ki bo obsegal življenjepis Stalina ter gesla: socializem, socialistični realizem, itd. Za 30 letnico Oktobrske revolucije je izšel dodatni zvezek Velike sovjetske enciklopedije z naslovom «ZSSR». Velika sovjetska enciklopedija je izhajala ena in dvajset let. V nakladi 100.000 izvodov izhaja zdaj v Moskvi tretja izdaja «Male sovjetske enciklopedije» v desetih zvezkih, poleg tega pa se tiska v enem zvezku še «Kratka sovjetska enciklopedija».

Na njujorški univerzi kršijo demokratične svoboščine

Reakcionarno vodstvo na njujorski univerzi je prepovedalo znanemu javnemu funkcionarju in voditelju komunistične stranke Arnoldu Johnsonu predavanje na univerzi, z izjavo, da predstavniki komunistične stranke ne morejo govoriti na univerzi, ker da je komunistična stranka na seznamu nezakonitih organizacij. Zaradi tega so profesorji in dijaki njujorške univerze odločno protestirali proti takemu kršenju demokratičnih svoboščin na univerzi.

Časopisna raca?

30 STOPINJ VROČINE NA SEVERNEM TEČAJU

Od nekdaj si je človek želel, da bi povečal hitrost in zmanjšal razdaljo. Da ima naša zemlja približno obliko krogle, je zelo pomembno za razvoj prometnih zvez. Do danes pa še niso izbrali najkrajše poti po polarnih morjih. Vzrok za to so nepremostljive težave pri plovbi. Zaradi tega išče človek možnosti, da bi tudi tukaj upeljal zračne zveze. To tembolj, ker so letala neodvisna od klimatičnih razmer pokrajin, nad katerimi letijo. Predstavljamo si lahko, koliko bi se skrajšala potovanja, če pomislimo, da znaša razdalja od najsevernejše točke severno od Edmontona, kjer se konča kanadska železnica, pa do Arhangelska 5300 km. Prometna zveza, ki se jo poslužujejo, pa znaša 13.000 km. Prihranilo bi se na razdalji, na času in na stroških.

Seveda predstavlja uresničenje normalne zračne plovbe nad arktičnimi pokrajinami še velike težave preden bo dovolj varna. Po dosedanjih izkušnjah z izvršenimi arktičnimi poleti pa mraz in led nista nepremagljiva. Nevarnost obstaja do neke mere, to je takrat, ko se temperatura približa ničli in se vlaga, ki se v kapljicah nabira na krilih in vijaku letala spremeni v led. Take podnebne razmere pa so kratkotrajne.

Takih poskusnih letov je bilo že več. Leta 1926. ga je izvedel Byrd. Njemu so sledili Amundsen, Ellsworth in Nobile. Leta 1928. pa je Amerikanec Wilkins z najskrajnejše točke na Aljaski preletel do Spitzbergov v 21. urah.

Najpomembnejši koraki pa so bili izvršeni v Sovjetski zvezi, ki z izredno vztrajnostjo ne glede na žrtve nadaljuje v tej smeri. Že 1938. leta je Sovjetska zveza vzpostavila redno zračno zvezo z Ameriko. Od takrat naprej — tudi med drugo svetovno vojno niso prekinili — sovjetski znanstveniki in piloti nadaljujejo z raziskovanji.

Tako bi pretvorili Arktiko v polarno «Sredozemsko morje» in zmanjšali razdalje med Norveško in Aljasko, med Kanado in Sibirijo ter med Japonsko in Škotsko. Pri vsem tem pa bi bilo možno izkoriščati rudna bogastva arktičnih pokrajin, v katerih so ležišča premoga, petroleja ter po zadnjih izsledkih tudi zlata, nikla, grafita, železa, radija in urana.

Tu pa se vsiljujeta vprašanji, ali bi se Arktika lahko naselila? Ali bo dajala živež za ljudi, ki bi tam hoteli živeti? Stefanson, ki je v teh pokrajinah preživel mnogo let, je bil vedno mnenja, da je to mogoče.

Arktične pokrajine so torej zmožne za kolonizacijo. Tam bi lahko redili polarne vole in jelene. Glede na ogromno razsežnost bi Arktika lahko zalagala svet z milijoni in milijoni tonami mesa na leto. Da je to izvedljivo se vidi iz tega, da doseže poleti toplomer v dolini Yukon 30 stopinj vročine v senci.

Možnost naselitve in izkoriščanja arktičnih pokrajin torej obstaja. Upajmo, da bomo čez 20 let lahko rekli: «Jutri odpotujem z letalom na Severni tečaj na smučarske tekme. Pojutrišnjem se vrnem na delo!».

Dr. GAETA, zobozdravnik
Izdeluje proteze v jeklu, zlatu, kavčuku in plastiki. Največja garancija. Sprejema od 10. do 12. in od 13. do 19. (Govori slovenski)
TRST, ulica Torrebianca št. 43
(vogal ul. Carducci)

DRUGI PLENUM KNJIŽEVNIKOV JUGOSLAVIJE

O SODOBNIH VPRAŠANJIH

Uprava Zveze književnikov Jugoslavije je v drugi polovici novembra sklicala sestanek vse republikanskih društev književnikov Jugoslavije, ki so se ga udeležili tudi uredniki književnih časopisov. Plenum je trajal dva dneva, 23. in 24. novembra, ter je imel nalogo, da na podlagi dosedanjih izkustev ugotovi smernice za načrtno delo v bližnji bodočnosti.

V referatih, koreferatih in v debati so govorniki predočili sodobno problematiko ter stvorili zaključke o bodočem delu posameznih društev in Zveze književnikov Jugoslavije. V zaključku so bila rešena mnoga tehnična, organizacijska in finančna vprašanja, ves čas diskusije pa je bila očitna težnja, da se podpre razvoj književnosti v pravcu sodobnega časa glede na novo družbeno ureditev v zvezi s petletnim načrtom, ki podčrtava socialistično stvarnost in stremljenje po demokratičnem napredku ter resničnem miru v svetu.

Težišče debate je veljalo vprašanjem o kulturnem, zlasti književnem sodelovanju med republikami FLR Jugoslavije, obravnaval pa se je tudi problem književnih časopisov in mladih pisateljev.

Nar. osvobodilna borba je temeljito in dokončno rešila vprašanje odnosov med jugoslovanskimi narodi na način, kakor odgovarja skupnosti in vsakemu narodu posamič. Ta rešitev ni zgolj deklarativna in formalna, ampak stvarna, zasnovana na novih družbenih odnosih. S tem je kultura vsakega izmed narodov Jugoslavije postala splošna last, dočim gre pot kulturne izgraditve po novih medsebojno vskladenih tirih.

Tudi Zveza književnikov Jugoslavije je bila ustanovljena na podlagi pridobitev nar. osvobodilne borbe. Zveza posreduje danes s svojo organizacijo okvir delu književnikov, društva, ki so v Zvezi včlanjena, pa morajo skrbeti za to, da izhajajo književni listi, almanahi, antologije, da se vrše kongresi in konference. Velik pomen imajo založbe. Negovanje stikov med posameznimi republikami je velikega pomena, in sicer se takšni stiki najbolj uspešno goje z gostovanji in obiski književnikov ter s sodelovanjem pisateljev iz ene republike v listih druge republike, itd. Treba pa je poskrbeti tudi za to, da bodo imeli kulturni jubileji odmev ne samo doma, ampak širom države. N. pr. letošnja Njegoševa stoletnica, jubilej Vuka Karadžića, stoletnica «Smrti Smail-age-Čengića», 60 letnica smrti Franceta Levstika, itd.

Plenum je ugotovil, da jugoslovanski književni časopisi še vedno ne predstavljajo tega, kar polje v jugoslovanskem književnem življenju. Se manj odsevajo seveda široko kulturno aktivnost in bogato stvarnost. Morali pa bi biti prav za prav nekakšni vodniki po načrtu za kulturno delo, morali bi usmerjati pisce, organizirati in gibati delavce v književni stroki. Tudi borba proti raznim slabostim kakor so n. pr. neljudsko pojmovanje nalog, breznačelni, dekadentni in formalistični sestavi spada v ta okvir. Takšne šibkosti, v kolikor se izražajo v književnih listih od črnogorskega «Stvaranja» do slovenskega «Novega sveta» je treba nemudoma odpraviti. Nekatera uredništva književnih časopisov kažejo pomanjkanje borbenosti in usmerjenosti. Napako zakrivajo s tem, da zapirajo vrata in postajajo s tem ozki.

Življenje vre in se razliva na vse strani, časopisi pa često predstavljajo samo kalupe, so mrtvi in ne učinkujejo kakor bi morale učinkovati knjige. Doslej so edini uspehi jugoslovanskih književnih časopisov v tem, da so objavili nekaj lirike, nekaj bolj ali manj uspelih odlomkov, zapiskov z mladinske proge in nekaj priložnostnih esejev. Skoro nič drugega ne osvetljuje današnjega časa. Nadalje se kaže na vseh torišči nedostajanje kritike in organizirnega feljtona. Kritika ne ustreza niti po kvaliteti niti kvantitativno. Feljton je ponajvečkrat improviziran. Znanstveniki in strokovnjaki sodeluje o poredkoma ali sploh molče. Poleg tega so še hujše napake. Kažejo se velikanske pomanjkljivosti v jezikovnem znanju. Uredništva nimajo trdnih zvez s sotrudniki. Treba je torej zagrabiti povsod tam, kjer se dajo stvari izboljšati. Res je, da ne moremo čez noč dobiti stroge in popolne kritike. Feljton pa je že lažji problem, ta stvar se da organizirati. Prav tako je mogoče organizirati sodelovanje strokovnjakov. Tudi tehnična vprašanja so rešljiva, če je na odgovornih mestih dobra volja.

Vprašanje mladih pisateljev se ne sme prepustiti naključju. Treba ga je rešiti v klubih, kjer se lahko prerešetajo vsa vprašanja sodelovanja, honorarjev, publicistike, itd. Starejši književniki morajo v tem pogledu pokazati več tovarištva, mladi pa več skromnosti in prizadevnosti, volje in sistematičnega dela.

Na koncu je plenum razpravljal o vlogi književnikov v borbi proti hujskačem na novo vojno ter se je spomnil škandala v slovenski oddaji tržaškega radia, kjer so zavezniške oblasti izključile s programa dela Ivana Cankarja. Drugi plenum je bil najboljša priprava na bodoči kongres Zveze književnikov Jugoslavije, kjer bodo skušali uresničiti vse, kar je potrebno za pisateljski poklic in delo.

Skrb za književnost v Jugoslaviji

Po podelitvi nagrad za najboljša umetniška in književna dela, ustvarjena in objavljena od leta 1941—1946, ki so bile sploh prve nagrade v zgodovini narodov Jugoslavije, je Komite za kulturo in umetnost pri vladi FLR Jugoslavije sklenil, da bodo tudi letos podeljene nagrade za najboljša objavljena, razstavljena, uprizorjena ali reproducirana književna in umetniška dela, objavljena ali ustvarjena od 1. januarja 1947 do 31. decembra 1947.

Nagrade so sledeče:

1. Roman: *I. nagrada 100.000 din, dve II. nagradi po 60.000 din, dve III. nagradi po 40.000 din.*
2. Zbirke povesti: *Dve I. nagradi po 80.000 din, dve II. nagradi po 50.000, dve III. nagradi po 30.000 din.*
3. Zbirke pesmi: *Dve I. nagradi po 80.000 din, dve II. nagradi po 50.000, dve III. nagradi po 30.000 din.*
4. Drama: *I. nagrada 100.000 din, dve II. nagradi po 50.000 din, dve III. nagradi po 30.000 din.*
5. Književni prevodi: *Dve I. nagradi po 30.000 din, dve II. nagradi po 20.000 din.*
6. Otroška književnost: *Dve I. nagradi po 50.000 din, dve II. nagradi po 30.000 din.*
7. Eseji in kritike: *Dve I. nagradi po 70.000 din, dve II. nagradi po 40.000 dinarjev.*
8. Spomini, potopisi: *Dve I. nagradi po 50.000 din, dve II. nagradi po 30.000 dinarjev.*

Komite za kulturo in umetnost pri vladi FLRJ je določil za književnost sledeče razsodišče (žirija):

Za književnost: *Milan Bogdanović, Boris Ziherl, Ivo Frol, Niko Miličević, Eli Finci, Dimitar Mitrov in Vicko Zaninović.*

Po zelo znižanih cenah
štedilniki, emajlirani in lakirani
vseh velikosti
Peči na premog, drva in žaganje
Dimovodne cevi in kolena
Velika izbira
KUHINJSKE POSODE
in drugih predmetov ter vsakovrstne železnine pri tvrdki
INTRA
DRUŽBA Z O. Z.
Trst, ul. Roma 22 - tel. 8543
PLAČILNE OLAJŠAVE

DEŽNI PLAŠČI
OBLEKE, HLAČE, PLAŠČI
V VELIKI IZBIRI PO NAJUGODNEJŠIH CENAH V
Magazzini del Corso - Trst
CORSO 1 - PIAZZA DELLA BORSA (Galleria A. Protti)

UIVOD D. D.
UVOZNI IN IZVOZNI ZAVOD — POSREDUJE VSE VRSTE POSLOV S TUZEMSTVOM IN INOZEMSTVOM
TRST, ul. Cicerone 8
TELEFON 80-00 - 29-306 - 56-38

ZADRUGA PRODAJALCEV KURIVA z. z. o. z.
URAD: *Ulica Mazzini 6.*
SKLADIŠČE: *Ulica delle Milizie (Montebello).*
Dobavlja po svojih članih:
oglje, trboveljski premog in drva

KRZNA *Popolna izbira za vsak okus. Navadne, srednje in dragocene kožuhovine. — Plačilo tudi na obroke.*
KRZNARSTVO ZILIOTTO
Trst - ul. Trento 11 - tel. 29374

TRST, UL. VASARI 10. TRST, UL. VASARI 10.
PRODAJALNA ČEVLJEV
TREVISAN
MOŠKI ČEVLJI, USNJENI in WIBRAN najboljše znamke. ŽENSKI IN OTROŠKI ČEVLJI. Velika izbira GOLNIČEVV
TRST, UL. VASARI 10 TRST, UL. VASARI 10.